

PANNON EGYETEM
GAZDÁLKODÁSI KAR ZALAEGERSZEG

A körforgásos gazdaság és a fenntartható divat

Témavezető: Dr. Nagyné Halász Zsuzsanna

Külső konzulens: Kulman Anikó

Födemes Zoltán

Alap képzés

gazdálkodás és menedzsment

szolgáltatásmenedzsment

2025

**PANNON EGYETEM
GAZDÁLKODÁSI KAR ZALAEGERSZEG**

SZERZŐI NYILATKOZAT A DOLGOZAT BENYÚJTÁSÁHOZ*

Hallgató neve:	Födemes Zoltán		
Képzési szint:	alapképzés		
Szak:	Gazdálkodás és menedzsment		
Szakirány (ha van):	szolgáltatásmenedzsment		
Neptun kód:	U703HH	Védés éve:	2025
Dolgozat címe:	A körforgásos gazdaság és a fenntartható divat		
Egyetemi témavezető:	Dr. Nagyné Halász Zsuzsanna		
Gyakorlóhelyi konzulens:	Kulman Anikó		
Öt kulcsszó a dolgozatról:	Fenntarthatóság, környezetvédelem, használt cikkek, körforgásos gazdaság, divat		

Kérjük a szerzői döntésnek megfelelő opciót aláhúzni:

Hozzájárulok / nem járulok hozzá, hogy szakdolgozatomat / záródolgozatomat / diplomadolgozatomat az Egyetem az interneten a nyilvánosság számára repozitóriumában közzétegye.

A hozzájárulás szerzői feltételei:

- a dolgozat magáncélra letölthető, a forrás megjelölésével szabadon idézhető, de az idézés szokásos terjedelmét meghaladó felhasználás (átvétel) tilos,
- hozzájárulásom időtartamra nem korlátozott és bármikor visszavonható.

(Hozzájárulás hiányában a dolgozat csak az Egyetem arra kijelölt számítógépein, képmélyös megtekintéssel kutatható. Egyéb hozzáférés, többszörözés nem engedélyezett.)

Büntetőjogi felelősségem tudatában nyilatkozom az alábbiakról:

- dolgozatom mindenben eleget tesz a vonatkozó és hatályos intézményi előírásoknak,
- a dolgozatban foglalt tények és adatok a valóságnak megfelelnek, a leírtak saját, önálló munkám eredményei,
- a dolgozatban felhasznált adatokat, forrásokat a szerzői jog figyelembevételével alkalmaztam,
- a dolgozat nem került felhasználásra korábban oktatási intézmény más képzésén felsőoktatási szakképzés, diplomaszerezés vagy szakirányú továbbképzés során.

Tudomásul veszem az alábbiakat:

- a dolgozat szerzői jogtisztaságának ellenőrzésére az Egyetem szoftveres ellenőrzést (plágiumszűrést) végezhet és eredményét a dolgozat értékelésében felhasználhatja,
- a dolgozat elektronikus formában, az Egyetem repozitóriumában kerül elhelyezésre és a hatályos jogszabályok, intézményi szabályzatok szerint, valamint fentebbi szerzői rendelkezésemnek megfelelően biztosítható a kutatási célú hozzáférése,
- a dolgozat metaadatai és szerzői összefoglalója online nyilvánosak.

Zalaegerszeg, 2024.12.17

hallgató aláírása

*Szövegszerkesztővel töltendő ki, formai és tartalmi változtatások nélkül. Gépirással aláírható. Ebben az esetben kérjük a Családnév Keresztnev s. k. alakot használni. Kézi aláírás és szkennelés esetén a dokumentum csak kifogástalan minőségű digitalizált változat lehet!

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS:	2
2. A FENNTARTHATÓSÁG	3
3. A KÖRFORGÁSOS GAZDASÁG ELMÉLETI ELEMEI	5
3.1. . A KÖRFORGÁSOS GAZDASÁG DEFINÍCIÓJA.....	5
3.2. A KÖRFORGÁSOS GAZDASÁG ALAPELVEI	6
3.3. NEMZETKÖZI PÉLDÁK A KÖRFORGÁSOS GAZDASÁGRA.....	7
4. A FENNTARTHATÓ DIVAT FOGALMA ÉS JELENTŐSÉGE	9
4.1. A FENNTARTHATÓ DIVAT CÉLJAI, ALAPELVEI ÉS FORMÁI.....	9
4.2. A DIVATIPAR GLOBÁLIS PROBLÉMÁI	9
5. A KÖRFORGÁSOS GAZDASÁG ALKALMAZÁSA A DIVATIPARBAN	12
5.1. A TERMÉKEK ÚJRAHASZNOSÍTÁSA	13
6. DIGITÁLIS PLATFORMOK HATÁSA A FENNTARTHATÓ DIVATRA	16
6.1. HASZNÁLT RUHÁK ONLINE KERESKEDELMÉNEK NÖVEKEDÉSE	16
6.2. A FENNTARTHATÓ MÁRKÁK TÁMOGATÁSA ÉS LÁTHATÓSÁGUK NÖVELÉSE	16
6.3. FOGYASZTÓI EDUKÁCIÓ ÉS SZEMLELETFORMÁLÁS	17
6.4. A KÖZÖSSÉGI KEZDEMÉNYEZÉSEK ERŐSÍTÉSE.....	17
6.5. A TERMÉKEK HOSSZÚ ÉLETTARTAMÁNAK BIZTOSÍTÁSA A KÖRFORGÁSOS GAZDASÁGBAN A DIVATIPARBAN	18
6.6. ÚJ, FENNTARTHATÓ TEXTILANYAGOK FEJLESZTÉSE.....	21
6.7. DIGITÁLIS GYÁRTÁSI TECHNOLÓGIÁK	21
6.8. KÖRNYEZETBARÁT FESTÉSI ÉS KEZELÉSI ELJÁRÁSOK	22
6.9. OKOS TECHNOLÓGIÁK A FENNTARTHATÓSÁG ÉRDEKÉBEN	22
6.10. INNOVATÍV ÚJRAHASZNOSÍTÁSI TECHNOLÓGIÁK	23
7. A FENNTARTHATÓ DIVAT ÉS A KÖRFORGÁSOS GAZDASÁG HATÁSA A MAGYAR GAZDASÁGRA	24
7.1. A FENNTARTHATÓSÁGRA VALÓ ÁTÁLLÁS KIHÍVÁSAI ÉS LEHETŐSÉGEI MAGYARORSZÁGON	26
7.2. KIHÍVÁSOK A FENNTARTHATÓSÁGRA VALÓ ÁTÁLLÁS SORÁN	26
7.3. SZABÁLYOZÁSI KERETEK, POLITIKAI TÁMOGATÁS	27
7.4. LEHETŐSÉGEK A FENNTARTHATÓSÁG TERÜLETÉN MAGYARORSZÁGON	29
8. KÖRNYEZETI ÉS TÁRSADALMI HATÁSOK: ETIKUS STÍLUS ÉS FENNTARTHATÓ JÖVŐ	31
8.1. TÁRSADALMI HATÁSOK.....	31
8.2. A DIVATIPAR SZOCIÁLIS FELELŐSSÉGVÁLLALÁSA.....	32
8.3. MUNKAÜGYI FELELŐSSÉGVÁLLALÁS	32
8.4. KÖZÖSSÉGI SZEREPVÁLLALÁS.....	32
8.5. FOGYASZTÓI TUDATOSSÁG ELŐMOZDÍTÁSA.....	33
8.6. A TEMU/SHEIN HATÁS:	36
9. KÖVETKEZTETÉSEK	38
9.1. ZÖLD GAZDASÁG ÖSZTÖNZÉSE ÉS A ZÖLD MUNKAHELYEK TEREMTÉSE	39
9.2. KÖRFORGÁSOS GAZDASÁG ÖSZTÖNZÉSE.....	40
9.3. FENNTARTHATÓ MEZŐGAZDASÁG ÉS ÉLELMISZERTERMELÉS.....	40
9.4. FENNTARTHATÓ KÖZLEKEDÉS ÉS VÁROSI MOBILITÁS	40
9.5. KÖRNYEZETBARÁT TECHNOLÓGIÁK ÉS INNOVÁCIÓK ÖSZTÖNZÉSE	40
9.6. KÖRNYEZETI ADÓK ÉS ÖSZTÖNZŐK.....	41
9.7. OKTATÁS ÉS TUDATOSSÁG NÖVELÉSE.....	41
10. ÖSSZEGZÉS	42
11. IRODALOMJEGYZÉK	44

1. BEVEZETÉS

A divatipar az elmúlt évtizedekben a globális gazdaság egyik legdinamikusabban növekvő, de egyben legkörnyezetszennyezőbb ágazatává vált. A fast fashion (gyorsdivat) térhódítása a 21. század elején forradalmasította az öltözködés világát: az alacsony árak és gyors gyártási ciklusok révén a divat elérhetőbbé vált, mint valaha. Ugyanakkor ez a modell jelentős környezeti és társadalmi terheket ró a világra. A túltermelés, a textilhulladék felhalmozódása, valamint az alacsony költségű munkaerő kihasználása etikai és fenntarthatósági kérdéseket vet fel.

A körforgásos gazdaság és a fenntartható divat megjelenése egy olyan paradigmaváltást jelez, amely új lehetőségeket kínál a divatipar számára. Személyesen kötődöm a témához, hiszen magam is egy használtruha-vállalkozást vezetek, amelyben kézzel válogatott ruhák értékesítésével igyekszem hozzájárulni a fenntarthatósághoz. Munkám során napi szinten tapasztalom, hogyan találkozik a divat iránti szenvedély és a környezetvédelem iránti elköteleződés, valamint azt is, milyen kihívások és lehetőségek rejlenek a piacon.

Az írományom célja, hogy rávilágítson arra, hogyan lehet összhangba hozni és egyensúlyba helyezni a gazdasági növekedést, az etikus eljárásokat és a környezeti fenntarthatóságot a divatiparban. A kutatás során bemutatom, miként járulhat hozzá a körforgásos gazdaság a fenntartható divat előmozdításához, nemcsak globálisan, hanem a helyi és a saját vállalkozások szintjén is.

2. A FENNTARTHATÓSÁG

A fenntarthatóság jelentősége és értelmezése

A fenntarthatóság az egyik legfontosabb globális kihívás és célkitűzés, amely a gazdasági növekedést, a társadalmi jólétet és a környezetvédelmet egyensúlyba helyezve biztosítja a jelen és a jövő generációk szükségleteinek kielégítését. A fenntarthatóság alapvetően arra épül, hogy a természeti erőforrásokat olyan mértékben használjuk fel, amely nem veszélyezteti azok hosszú távú fennmaradását, miközben a társadalom és a gazdaság fejlődése is fenntartható pályára kerül. Ez a holisztikus szemlélet mind a termelési, mind a fogyasztási szokások átalakítását megköveteli, különös tekintettel a globális környezetvédelmi és szociális problémákra.

A fenntarthatóság három alappillérre épül: a környezeti, társadalmi és gazdasági dimenziókra. A **környezeti fenntarthatóság** az ökoszisztémák megővését, a biodiverzitás védelmét, valamint a káros kibocsátások és hulladék csökkentését célozza. A klímaváltozás, a túlzott erőforrás-felhasználás és a környezetszennyezés globális problémák, amelyek sürgetik a cselekvést. A **társadalmi fenntarthatóság** az emberi jólétet és az igazságosságot helyezi középpontba, biztosítva a társadalmi egyenlőséget, az oktatást, a méltányos munkakörülményeket és az egészséges élet feltételeit. Végül a **gazdasági fenntarthatóság** azt jelenti, hogy a gazdasági növekedést olyan módon valósítjuk meg, amely nem okoz környezeti károkat és társadalmi igazságtalanságokat, hanem hosszú távon stabil és fenntartható fejlődést eredményez. (Bárth-Fehér Szilvia, 2012)

A fenntarthatóság a modern társadalmakban egyre inkább a mindennapi élet részévé válik, azonban számos kihívással néz szembe. A fogyasztói társadalom túlzott erőforrás-felhasználása, a termelési láncok globalizációja és a gyors divat (fast fashion) terjedése komoly terhet ró a környezetre. A fenntarthatatlan gyakorlatok, mint a fosszilis energiahordozók használata, a túlzott műanyagtermelés vagy az élelmiszerpazarlás, sürgős intézkedéseket igényelnek. Ezzel szemben a körforgásos gazdaság modellje, amely a fenntarthatóság elérésének egyik kulcsfontosságú eszköze, arra törekszik, hogy minimalizálja a hulladéktermelést és az erőforrások felhasználását, miközben maximalizálja a termékek újrahasználatát, javítását és újrahasznosítását.

A fenntarthatóság eléréséhez szemléletváltásra van szükség mind az egyéni, mind a vállalati, mind a kormányzati szinten. Az egyéni szinten a tudatos fogyasztás, a minimalizmus és az ökotudatos életmód elterjedése nagyban hozzájárulhat a fenntartható fejlődéshez. A vállalatok részéről a fenntartható termelési technológiák bevezetése, az átlátható ellátási láncok kialakítása és a környezetbarát termékek fejlesztése kulcsfontosságú lépések. Az állami szabályozás pedig a fenntartható fejlődést ösztönző jogszabályokon, adópolitikákon és támogatási rendszereken keresztül biztosíthatja a szükséges kereteket.

A fenntarthatóság nem csupán egy elméleti cél, hanem konkrét cselekvési tervet kíván meg, amely minden szinten érvényesül. Ahhoz, hogy a jövő nemzedékei is élhető környezetben élhessenek, csökkenteni kell a környezeti terhelést, meg kell őrizni az erőforrásokat, és biztosítani kell a társadalmi igazságosságot. A fenntarthatóságra való törekvés nem csupán felelősségünk, hanem hosszú távon a gazdasági stabilitás és a társadalmi jólét kulcsa is.

3. A KÖRFORGÁSOS GAZDASÁG ELMÉLETI ELEMEI

3.1. . A KÖRFORGÁSOS GAZDASÁG DEFINÍCIÓJA

A körforgásos gazdaság (circular economy) olyan gazdasági rendszer, amely a természetes ökoszisztémák mintájára épül, és célja, hogy a termékek, anyagok és erőforrások a lehető legtovább a gazdaság körforgásában maradjanak. Ez a modell szemben áll a hagyományos lineáris gazdasági paradigmával, amely a „termel, használ, eldobj” elvet követi. A körforgásos gazdaság azonban arra törekszik, hogy minimalizálja a hulladékot és a szennyezést, előmozdítsa az anyagok újrahasznosítását, és megőrizze az erőforrások értékét a lehető leghosszabb ideig. (Lázár Károly, 2011)

A KRTK VGI által készített dokumentumban található diagramok bemutatják a körforgásos gazdaság fejlődését az Európai Unióban. Az ábrák közé tartozik a lineáris és körforgásos gazdaság viszonyát ábrázoló grafika, amely rávilágít arra, hogy a körforgásos gazdaság nem csupán egy kizárólagosan körforgásos modellt jelent, hanem a lineáris rendszerből való átmenetet is jelzi. Az anyagáramok visszaforgatásának mértéke is bemutatásra kerül, például Japán 2010-es anyagáramlatait ábrázoló diagram formájában, amely rávilágít arra, hogy a visszaforgatott anyagok mennyisége jelentősen elmarad az importált anyagok mennyiségétől.

E modell fókuszában nemcsak a hulladékkezelés, hanem az erőforrások hatékony felhasználása és a fenntartható

1- ábra: A körforgásos gazdaság folyamatát röviden bemutató ábra (Az európai Unió Tanácsa, 2024)

innovációk állnak. A gazdasági rendszer célja, hogy megoldásokat kínáljon a természeti erőforrások kimerülésére, valamint a klímaváltozás, a hulladékszennyezés és a biodiverzitás csökkenésének problémáira. Ezen túlmenően a körforgásos gazdaság olyan üzleti modelleket ösztönöz, amelyek nemcsak környezeti szempontból fenntarthatók, hanem gazdasági előnyöket is nyújtanak, például új munkahelyek teremtése vagy költséghatékonyabb gyártási folyamatok révén.

3.2. A KÖRFORGÁSOS GAZDASÁG ALAPELVEI

A körforgásos gazdaság három alapvető elvre épül, amelyek meghatározzák működési mechanizmusait és célkitűzéseit:

- **Hulladék és szennyezés minimalizálása már a tervezés során:** A körforgásos gazdaság alapelvei között kiemelkedő szerepet játszik a fenntartható terméktervezés. Ez magában foglalja az anyagok felelős kiválasztását, a tartós és javítható termékek előállítását, valamint a gyártási folyamatok optimalizálását annak érdekében, hogy a hulladék és a károsanyag-kibocsátás minimalizálódjon. Ezt a jelenséget Zero waste stratégiának nevezik, ami egyébként nem új jelenség, hisz a dolgozatom egyik forrásaként szolgáló szakirat, a *“Sticth in time”* már 1999-ben megemlítette.
- **Anyagok és termékek folyamatos körforgásban tartása:** Ez az alapelv arra ösztönzi a gazdasági szereplőket, hogy az erőforrásokat újrahasznosítható vagy lebomló formában használják fel. Az anyagok értékének megőrzése érdekében fontos a termékek élettartamának meghosszabbítása (pl. javítással vagy újrafeldolgozással), valamint az, hogy a már elhasznált termékekből új alapanyagokat állítsanak elő.
- **A természeti rendszerek regenerálása:** A körforgásos gazdaság nemcsak az erőforrások megőrzésére, hanem a természetes ökoszisztémák helyreállítására is fókuszál. Ennek érdekében támogatja az olyan gyakorlatokat, mint a megújuló energiák használata, a biológiailag lebomló anyagok előtérbe helyezése, valamint a mezőgazdasági rendszerek regeneratív fejlesztése.

Ezek az alapelvek nemcsak a gazdaság fenntarthatóságát, hanem a társadalmi és környezeti egyensúly megteremtését is szolgálják. A körforgásos gazdaságban minden termék és erőforrás olyan módon kerül felhasználásra, amely biztosítja a jövő generációk szükségleteinek kielégítését is.

3.3. NEMZETKÖZI PÉLDÁK A KÖRFORGÁSOS GAZDASÁGRA

Számos ország és vállalat ismerte fel a körforgásos gazdaság alkalmazásának előnyeit, és vezette be ennek alapelveit mindennapi működésébe. Az alábbi példák jól szemléltetik a körforgásos gazdaság gyakorlati megvalósítását:

- **Hollandia:** Az ország a körforgásos gazdaság egyik globális vezetője. A holland kormány célul tűzte ki, hogy 2050-re teljesen körforgásos gazdaságot alakítson ki. Ennek érdekében olyan kezdeményezéseket indítottak, mint a zöld építőanyagok alkalmazása vagy a textilhulladék újrahasznosításának ösztönzése. Hollandiában például a ruházati iparban egyre elterjedtebbek az olyan modellek, mint a ruhabérlés vagy az újrahasznosított textíliákból készült termékek gyártása.
- **Svédország – H&M „Close the Loop” program:** Az egyik legismertebb divatipari példa a svéd H&M „Close the Loop” programja, amely arra ösztönzi a vásárlókat, hogy a már nem használt ruháikat leadják a boltokban. Ezeket a textíliákat újrahasznosítják, és új ruhadarabokat készítenek belőlük. Ez a kezdeményezés elősegíti a textilhulladék csökkentését és a körforgásos gazdaság támogatását. *(H&M, 2024)*
- **Japán – elektronikai hulladék újrahasznosítása:** Japán az elektronikai hulladék kezelésében alkalmazza a körforgásos gazdaság elveit. Az országban törvényi előírás, hogy az elhasználdott elektronikai cikkekből kinyerjék az értékes alapanyagokat (például ritkaföldfémeket), amelyeket új termékek gyártásához használnak fel.
- **Patagonia – a fenntartható outdoor ruházat:** Az amerikai Patagonia vállalat példát mutat az etikus üzleti gyakorlatokban, hiszen olyan termékeket gyárt, amelyek tartósak, javíthatók és újrahasznosíthatók. A cég emellett másodkézből származó ruhákat is értékesít, elősegítve a körforgásos gazdaság elveinek gyakorlati megvalósítását. *(Patagonia, 2024)*

De nem kell messzire menni ahhoz, hogy hasonló kezdeményezésekkel találkozzon az ember: Magyarországon is forgalomba hoztak már olyan egyes DM üzletekben megtalálható automatákat, amik már használt, üres tusfürdős flakonokat töltenek újra.

Ezek a példák világítanak rá arra, hogy a körforgásos gazdaság nem csupán elméleti koncepció, hanem konkrét, alkalmazható megoldásokat kínál a fenntarthatóság előmozdítására. Az egyes országok és vállalatok gyakorlati tapasztalatai segíthetnek a körforgásos gazdaság szélesebb körű elterjedésében, és példaként szolgálhatnak más gazdasági szereplők számára is.

4. A FENNTARTHATÓ DIVAT FOGALMA ÉS JELENTŐSÉGE

4.1. A FENNTARTHATÓ DIVAT CÉLJAI, ALAPELVEI ÉS FORMÁI

A fenntartható divat olyan irányzat, amely az iparági működés teljes életciklusát figyelembe véve próbálja csökkenteni a divatipar környezeti hatásait, elősegíteni a társadalmi igazságosságot és a gazdasági fenntarthatóságot. Alapvető célja, hogy olyan változásokat indítson el, amelyek a divatipart hosszú távon fenntarthatóbbá teszik, miközben tiszteletben tartják az emberi jogokat és minimalizálják a környezeti terhelést. A fenntartható divat alapelvei közé tartozik a környezeti fenntarthatóság, amely a természeti erőforrások, mint a víz és energia felelős felhasználására összpontosít, valamint a hulladéktermelés csökkentésére és az anyagok újboli használatára. Emellett nagy hangsúlyt kap a társadalmi felelősségvállalás, amely az emberi jogok és a méltányos munkakörülmények biztosítására összpontosít az iparág egész ellátási láncában. Továbbá, a fenntartható divat célja, hogy olyan gazdasági modelleket támogasson, amelyek elősegítik a fenntartható termelést, valamint biztosítják a termékek hosszú élettartamát, ezzel csökkentve a gyors fogyasztásra épülő üzleti modellek negatív hatásait. A fenntartható divat formái közé tartozik a körforgásos divat, amely az anyagok újrahasznosítását, a másodkézből származó ruhák kereskedelmét és a ruhák bérletét népszerűsíti. A lassú divat, amely a minőségi, hosszú élettartamú termékek előállítását és a tudatos vásárlást helyezi előtérbe, valamint az etikus divat, amely az emberi jogok tiszteletben tartására és a tisztességes munkakörülmények biztosítására összpontosít. *(Csanák Edit, 2018, pp. 135-143)*

4.2. A DIVATIPAR GLOBÁLIS PROBLÉMÁI

A divatipar globálisan számos problémával küzd, amelyek súlyosan befolyásolják mind a környezetet, mind a társadalmat. Környezeti szempontból a divatipar a világ egyik legnagyobb szennyezője, a gyártási folyamatok rendkívül vízigényesek, és az iparág használata számos toxikus anyag, például peszticidek és festékek, amelyek súlyosan károsítják a talajt, a vízkészleteket és az élővilágot. A fastfashion üzleti modellje, amely a folyamatos termelésre és az alacsony árakra épít, még inkább hozzájárul a környezeti problémák súlyosbodásához. Az ilyen típusú termelés silány minőségű, rövid élettartamú

termékeket eredményez, amelyek hamar hulladékká válnak, és nagy része nem kerül újrahasznosításra, hanem lerakókban végzi.

A továbbra is rohamosan fejlődő ágazat évente több mint 1,5 billió dolláros forgalmat generál átlagosan és ez a szám minden évben 10-20 milliárd dollárral növekszik. Ugyanakkor a gyors növekedés súlyos környezeti és társadalmi problémákat idézett elő. A textilipar felelős a világ éves szén-dioxid-kibocsátásának mintegy 10%-áért, hatalmas mennyiségű vizet és energiát fogyaszt, és évente több mint 92 millió tonna textilhulladékot termel, amelynek csupán egy kis része kerül újrahasznosításra. (*Rashmila Maita, 2024*) Az elavult ám sajnos mégis releváns lineáris gazdasági modell – amely a „termelj, használj, dobd el” elvre épül – már nem tartható fenn. Ez a modell nemcsak ökológiai, hanem társadalmi problémák forrása is, hiszen számos alacsony jövedelmű országban a divatipar kizsákmányoló munkaerőpiaci gyakorlatokra épít.

2. ábra: A fast fashion ruházat állandóan növekvő tendenciát mutat. (Zionmarketresearch.com, 2022)

Ahogy az a 2- ábrán is látható a Zion Market Research kutatása kimutatja, mennyire egyértelműen és töretlen növekszik a “gyors divat” iránti érdeklődés: 2022-ben 60,5 milliárd dollárban értékesítettek a piac ezen területén, a ZMR spekulációja szerint 2030-ra a piac eléri a közel 180 milliárd dolláros éves értékesítést.

Nem csak a termelés során keletkező melléktermékek, hanem az etikai szempontjaik is toxikusak. Társadalmi szempontból a divatiparban dolgozó emberek, különösen a fejlődő országokban, gyakran embertelen körülmények között végzik munkájukat. Az alacsony bérek, a gyermekmunka, a túlmunkavégzés és a nem megfelelő munkakörnyezetek jellemzik az iparág alacsonyabb szintjeit, amelyek a fast fashion követeléseinek és az alacsony árak fenntartásának eredményei. A globális ellátási lánc egyes részei kizsákmányolják a munkavállalókat (sokszor gyermekeket alkalmazva), miközben az iparági szereplők gyakran nem biztosítanak megfelelő védelmet számukra. E gazdasági és társadalmi problémák miatt a fenntartható divat fontossága kiemelkedő, mivel alapvetően új működési modellek kialakítását sürgeti, amelyek hosszú távon biztosítják a környezeti és társadalmi egyensúlyt.

5. A KÖRFORGÁSOS GAZDASÁG ALKALMAZÁSA A DIVATIPARBAN

A körforgásos gazdaság elveinek alkalmazása lehetőséget kínál a fent említett problémáknak a kezelésére, hisz teljesen szembe megy a konzumerista társadalomban megszokott káros normákkal. A fenntartható divat ezt az elvet alkalmazva arra törekszik, hogy a ruházati/textil cikkek előállítására, használatára és újra hasznosítására során mind a környezetet, mind az embereket kímélő megoldásokat valósítson meg. A használtruha-piac például egyértelműen illeszkedik a körforgásos gazdaságba, hiszen a már meglévő termékek új értéket kapnak, ezáltal csökkentve az újonnan gyártott termékek iránti igényt és a textilhulladék mennyiségét. *(Dobos Emese, Éltető Andrea, 2022, pp74-100)*

A fogyasztók szerepe szintén kulcsfontosságú, hiszen az etikus divat iránti kereslet növekedése jelentős változásokat idézhet elő az adott iparban. A fiatalabb generációk, különösen a Z generáció tagjai egyre inkább a fenntarthatóságot és az etikus vásárlási lehetőségeket helyezik előtérbe. Ez a szemléletváltás nemcsak a fast fashion iránti kereslet csökkenéséhez, hanem a vintage és használtruha-kereskedelem növekedéséhez is vezet. A saját tapasztalataim alapján, mint használtruha-vállalkozó, nap mint nap látom, hogy a fogyasztók egyre nagyobb érdeklődést mutatnak a fenntartható alternatívák iránt, és ezek a trendek komoly piaci lehetőségeket nyitnak meg. Lényegében menő lett másodkézből öltözködni.

A fenntarthatóság gazdasági jelentősége mellett nem szabad megfeledkezni annak társadalmi előnyeiről sem. Az új üzleti modellek, például a ruhakölcsönzés, az újrahasznosított anyagokból készült ruhák gyártása vagy a second-hand kereskedelem nemcsak munkahelyeket teremtenek, hanem elősegítik az innovációt is. Magyarországon is egyre nagyobb figyelem irányul ezekre a lehetőségekre, hiszen a helyi használtruha-piacok és online platformok népszerűsége folyamatosan növekszik ezzel gyarapítva egy tudatos közösséget. Ez azt mutatja, hogy a magyar fogyasztók nyitottak a fenntartható divat iránt, bár a további fejlődéshez szükség van a szabályozási környezet javítására, az új technológiák támogatására és a fogyasztói tudatosság növelésére. *(Nistor Laura, 2020)*

Összességében a körforgásos gazdaság és a fenntartható divat nemcsak az iparág jelenlegi problémáinak megoldásához járulhat hozzá, hanem hosszú távon is biztosíthatja a divatipar fenntartható működését. A gazdasági növekedés, az etikus gyakorlatok és a környezetvédelem együttes előmozdítása nem csupán elméleti célkitűzés, hanem gyakorlati

szükségszerűség. Ezért e téma nemcsak globális, hanem helyi szinten is releváns, hiszen olyan iparágról van szó, amely mindennapi életünkre, gazdaságunkra és környezetünkre egyaránt hatással van. Az általam vezetett vállalkozásban szerzett tapasztalatok pedig tovább erősítik azt a meggyőződésemet, hogy a fenntartható divat és a körforgásos gazdaság közös megoldást nyújthat a jövő kihívásaira.

5.1. A TERMÉKEK ÚJRAHASZNOSÍTÁSA

A használt cikkek legegyszerűbb és legkisebb környezeti lábnyomot igénylő módja szimplán **a termékek újbóli értékesítése**. Ahhoz, hogy megértsük a használt ruhák teljes “élelciklusát” érdemes a történet elején kezdeni, hogy hogyan is kerülnek ilyen nagy mértékben ruhák a kereskedőkhöz.

A legtöbb országban vannak kihelyezett adomány céljából fenntartott ruhagyűjtő pontok, amik rendszeresen látogatva és feltöltve vannak az adományozni szándékozók által. Ám kevesen tudják, hogy a behelyezett darabokat nem közvetlen a rászorulókhöz küldik, hanem úgynevezett ruhaválogatókhoz kerül (amilyet itt Zalaegerszegen is találhatunk) akik aztán ezeket a ruhákat válogatva, bálákban értékesítik tovább kereskedőknek. Majd az ebből származó bevétel egy részét különböző jótékonyági szervezeteknek folyósítják. A legtöbbeknek elsőre ez nem hangozhat igazságosnak, ám az igazság az, hogy a rászorulóknak sincs ennyi ruhára szüksége és sokkal jobban tudják a pénzt hasznosítani. A boltokba újból kihelyezett ruhák általában még mindig elég olcsón kerülnek ki, a kereslet-kínálat nyújtotta árkülönbségeket rengetegen kihasználják és afféle kiskereskedőként a turkálókban jó áron beszerzett ruhákat értékesítik bolhapiacokon, vagy online az erre szolgáló felületen, pl. a Vinteden (ezt lejjebb alaposabban kifejtem). Ez a jelenség annyira kinőtte magát, hogy vannak tényleges márkák, amik egyfajta időkapszulaként régebbi ám jó állapotú és azóta többet már nem legyártott, kifejezetten ritka darabjaikat is eladják. Példa erre a Ralph Lauren, aki idén, 2024-ben először hozott létre egy ilyen felületet a saját weboldalán, “berobbantva az internetet” és ösztönözve ezzel más márkákat is egy zöldebb piac elérésére. A divat óriás nem csupán a saját régebbi vintage darabkait, hanem más márkák antikjait is árulja.

A **használt ruhák anyagának felhasználása** nemcsak a környezet védelmét szolgálja, hanem új gazdasági lehetőségeket is teremt. A divatipar szereplői egyre inkább elfogadják, hogy a másodkézből származó ruhák nemcsak értékesek, hanem újrahasznosíthatóak és tovább értékesíthetők. Ez egy olyan korábban piaci rés volt, amit a legtöbb brand igyekszik betölteni. A használt ruhák nemcsak eladhatók, hanem újrahasznosíthatók is különböző formákban, például az anyagok újrafeldolgozása révén, amelyből új termékek készülhetnek. A textilek újrafeldolgozása során a régi ruhák anyagát szétválaszthatják, és új termékek, például táskák, szőnyegek vagy akár új ruhadarabok készülhetnek belőlük, amelyek így ismét a piacon találhatják magukat. Az újrahasznosítás nemcsak csökkenti a textilhulladék mennyiségét, hanem hozzájárul a körforgásos gazdaság fenntartásához, hiszen a megmaradt anyagok újbóli felhasználása lehetőséget biztosít a folyamatos körforgásra. Erre több nagyobb és ismertebb márka is hozott már létre különböző projekteket, például az Adidasnak a Parley vonala, ahol tengeri szemétből hoznak létre kollekciókat. Számomra érdekes és újító az összes ilyen kezdeményezés, hisz több tekintet vonz a világot jelenleg talán legjobban meghatározó problémára.

A **custom darabok**, vagyis a termékek személyre szabása és egyedi átalakítása szintén kulcsszerepet játszik a körforgásos gazdaságban. A customizálás lehetőséget ad arra, hogy a régi vagy használt termékek új életet kapjanak, miközben a fogyasztó számára egy olyan egyedi termék jön létre, amely személyes stílust tükröz. A divatiparban a customizáció gyakran a ruhák átalakításával, javításával vagy személyre szabott díszítésekkel történik. Az ilyen típusú átalakítások nemcsak az esztétikai igényeket szolgálják, hanem fenntartható alternatívát biztosítanak, mivel ahelyett, hogy egy új terméket vásárolnánk, egy már meglévőt formálunk meg újra, ezzel jelentősen csökkentve a hulladékot.

A customizáció lehetőségei sokrétűek. Az egyik legnépszerűbb forma az **upcycling**, vagyis a régi ruhák, textíliák új életre keltése. Az upcycling során a régi, elhasználódott ruhákat újraértelmezik, és egyedi, divatos termékek készülnek belőlük. Ez nemcsak a textíliák újrahasznosítását jelenti, hanem a kreatív tervezést is, ahol a különböző anyagok, színek és formák kombinálásával teljesen új termékek jöhetnek létre. A customizált ruhák sokszor egyedi stílust képviselnek, amely magasabb értéket ad a terméknek, miközben a fenntarthatóságot is szem előtt tartja.

Emellett a **ruhamárkák számára is új lehetőségeket teremt**, mivel a fogyasztók gyakran keresnek olyan egyedi termékeket, amelyek különlegesek és személyesek számukra. Ezért egyre több divatmárka és tervező kínál testreszabott termékeket, amelyek egyediségükkel vonzzák a vásárlókat. Ezáltal nemcsak a hulladék csökkentéséhez járulunk hozzá, hanem az értékesítési stratégiákban is új irányvonalat kínálunk a divatmárkák számára. A customizált termékek gyakran nagyobb értéket képviselnek, és lehetőséget biztosítanak a vásárlóknak arra, hogy a saját stílusukhoz illeszkedő, egyedi darabokat hozzanak létre. Talán a legnagyobb hivatalos úttörője ennek a Levi's volt olyan workshopok megtartásával

A divatiparban a **customizáció és újrahasznosítás kombinációja** nemcsak a fenntarthatóságot szolgálja, hanem egy új, kreatív és egyedi vásárlói élményt is biztosít. Az ilyen típusú átalakítások és újrahasznosítási folyamatok lehetőséget adnak arra, hogy a termékek hosszú távon is értékesek maradjanak, és csökkenthetjük a divatipar környezeti terhelését. Az újrahasznosított anyagok és a személyre szabott termékek iránti kereslet folyamatosan növekvő trend, egyfajta új művészi ág formájában.

6. DIGITÁLIS PLATFORMOK HATÁSA A FENNTARTHATÓ DIVATRA

A digitális platformok térnyerése forradalmasította a globális divatipart, és ezzel együtt jelentős szerepet játszik a fenntartható divat terjedésében is. Az online tér lehetőséget biztosít a fogyasztóknak és vállalkozásoknak arra, hogy a fenntarthatósági szempontokat könnyebben érvényesítsék a ruhavásárlási szokásaikban, miközben az átláthatóság és az elérhetőség növekedésével új piaci lehetőségek nyílnak. A digitális platformok hatása különösen jelentős a másodkézből származó ruhák piacán, a fenntartható márkák támogatásában, a fogyasztók edukálásában és a közösségi kezdeményezések megerősítésében.

6.1. HASZNÁLT RUHÁK ONLINE KERESKEDELMÉNEK NÖVEKEDÉSE

A digitális platformok – mint például **Vinted**, **Depop**, **ThredUP** vagy a **Facebook Marketplace** – lehetővé teszik a használt ruhák könnyű adás-vételét, amely a körforgásos gazdaság egyik legfontosabb eleme. Ezek a platformok közvetlen kapcsolatot teremtenek az eladók és vásárlók között, és lehetővé teszik, hogy a ruhák új életre keljenek ahelyett, hogy hulladékká válnának.

- **A használt ruhapiac bővülése:** A digitális platformoknak köszönhetően a használt ruhák vásárlása nemcsak olcsó alternatíva, hanem egyre inkább trenddé is válik, különösen a fiatal generációk körében (pl. **Gen Z** és **Millennials**).
- **Elérhetőség és választék:** Az online piacterek szélesebb választékot kínálnak, mint a hagyományos turkálók, ami ösztönzi a fogyasztókat a másodkézből származó ruhák vásárlására. Ez hozzájárul a textilhulladék csökkentéséhez és a fenntarthatóbb vásárlási szokások kialakulásához.

6.2. A FENNTARTHATÓ MÁRKÁK TÁMOGATÁSA ÉS LÁTHATÓSÁGUK NÖVELESE

A digitális platformok lehetőséget teremtenek a kisebb, fenntartható márkák számára, hogy elérjék célközönségüket. Az online térben ezek a vállalkozások könnyebben kommunikálhatják értékeiket, például a fenntartható alapanyagok használatát, a helyi

gyártást vagy az etikus munkakörülmények biztosítását. A fogyasztók egyre nagyobb érdeklődést mutatnak azok iránt a márkák iránt, amelyek átlátható működést biztosítanak.

- **Edukációs hatás:** A fenntartható divatmárkák digitális jelenléte segít a fogyasztóknak tudatosabb döntéseket hozni. A közösségi média és az online marketing segítségével ezek a vállalkozások felhívják a figyelmet a fenntarthatósági problémákra, például a fast fashion káros hatásaira.
- **Közvetlen értékesítés:** Az e-kereskedelmi platformok (pl. saját webshopok, Etsy) lehetőséget kínálnak a fenntartható termékek közvetlen értékesítésére, ami csökkenti a közvetítői költségeket és javítja a termelők profitját.

6.3. FOGYASZTÓI EDUKÁCIÓ ÉS SZEMLELETFORMÁLÁS

A digitális platformok fontos szerepet játszanak a fogyasztók környezettudatosságának növelésében. A közösségi média (pl. Instagram, TikTok, YouTube) segítségével influenszerek, bloggerek és környezetvédelmi aktivisták osztanak meg információkat a fenntartható divatról, a tudatos vásárlásról és a körforgásos gazdaság előnyeiről.

- **Tudatos vásárlás előmozdítása:** Az online tartalmak – például „ruha kapszulák” bemutatása, minimalista divatötletek, vagy a fast fashion kritikája – arra ösztönzik a fogyasztókat, hogy kevesebb, de jobb minőségű és tartós ruhadarabot vásároljanak.
- **Átláthatóság és információ:** A digitális térben könnyebben hozzáférhetők a ruházati márkák működésével kapcsolatos információk. Az átláthatóságot növelő kezdeményezések (pl. Fair Trade minősítések, fenntarthatósági jelentések) segítenek a fogyasztóknak megismerni, hogy milyen hatással vannak döntéseik a környezetre.

6.4. A KÖZÖSSÉGI KEZDEMÉNYEZÉSEK ERŐSÍTÉSE

A digitális platformok hozzájárulnak a közösségi kezdeményezések elterjedéséhez, amelyek a ruhák újrahasználatára és újrahasznosítására épülnek. Ezek lehetnek online ruhacsere-csoportok, adományozási programok vagy közösségi akciók, amelyek célja a hulladékcsökkentés és a fenntarthatóság előmozdítása.

- **Online ruhacserék:** A digitális platformok lehetővé teszik a fogyasztók számára, hogy ingyen vagy minimális költséggel cseréljék le feleslegessé vált ruhadarabjaikat. Ez nemcsak költséghatékony megoldást kínál, hanem csökkenti a textilhulladék mennyiségét is.
- **Adományozás és újrahasznosítás:** Az online térben könnyebb elérni azokat a szervezeteket, amelyek a nem használt ruhákat rászorulókhoz juttatják el, vagy újrahasznosításra használják fel.

6.5. A TERMÉKEK HOSSZÚ ÉLETTARTAMÁNAK BIZTOSÍTÁSA A KÖRFORGÁSOS GAZDASÁGBAN A DIVATIPARBAN

A körforgásos gazdaságban a termékek hosszú élettartamának biztosítása kulcsfontosságú tényező, amely lehetővé teszi a hulladék minimalizálását és az erőforrások hatékonyabb felhasználását. A divatiparban, ahol a „fast fashion” modellek miatt gyakran az alacsony minőségű, gyorsan elhasználódó ruhák dominálnak, az élettartam hosszabbítása nemcsak a környezetvédelem, hanem a gazdaság számára is előnyös. A hosszú élettartamú termékek gyártása és forgalmazása szoros kapcsolatban áll a fenntartható divat alapelveivel, hiszen a minőségi és tartós ruhák vásárlása csökkenti a folyamatos termelés és újrahasználat szükségességét.

Az **értékálló, tartós termékek előállítás**a egyre inkább a divatipar jövőjének meghatározó elemévé válik. Ehhez elengedhetetlen, hogy a gyártók és tervezők olyan anyagokat és technológiákat alkalmazzanak, amelyek nemcsak esztétikai szempontból vonzóak, hanem tartósságukat és funkcionalitásukat is biztosítják. A minőségi anyagok, például a természetes szálak (például gyapjú, organikus pamut vagy kender) és a magas minőségű varrási technikák hozzájárulnak a ruhák hosszabb élettartamához, mivel ellenállóbbak a kopással, a mosás során történő elhasználódással és a külső behatásokkal szemben. A fenntartható divatban a design és a gyártás során az egyik legfontosabb cél, hogy olyan termékek készüljenek, amelyek hosszú ideig megőrzik formájukat, színüket és funkcionalitásukat, és nem kell őket gyakran cserélni. Az értékállóság és a felhasznált anyag minősége, illetve a saját technológia fejlesztése akkora prioritációt élvez a legnagyobb

márkáknál, hogy egyfajta verseny alakult ki a piacon. A saját technológia kialakítása és a brand aköre építése **javíthatóság** szintén központi szerepet kap a hosszú élettartamú termékek biztosításában. A divatiparban az eldobás kultúrája sajnálatos módon gyakran a mindennapok része, amikor egy kis szakadás vagy folt miatt a ruhák már nem érik meg a javítást, és azokat a szemébe dobják. A körforgásos gazdaságban ezzel szemben a hangsúly azon van, hogy a termékek könnyen javíthatók legyenek, és akár egy kis átalakítással újra teljes értékűvé váljanak. Ennek érdekében a ruhák tervezésekor a gyártóknak figyelembe kell venniük, hogy a termékek könnyen javíthatók és karbantarthatók legyenek, legyen szó varrásról, gombok cseréjéről vagy anyagpótlásról. A ruhák javíthatósága nemcsak környezetbarát, hanem gazdaságilag is előnyös, mivel a fogyasztók nem kénytelenek gyakran új terméket vásárolni, hanem fenntartható módon meghosszabbíthatják a már meglévő ruhadarabok élettartamát.

Az **intelligens tervezés** szintén alapvető a termékek hosszú élettartamának biztosításában. A fenntartható tervezés alapelvei közé tartozik, hogy a ruhák könnyen tisztíthatók, nem igényelnek gyakori karbantartást, és minden egyes alkotóelemük hosszú távon is funkcionál. A tervezés során a divatcégeknek figyelembe kell venniük, hogy a termékek több különböző használati módot is lehetővé tegyenek, ahelyett, hogy csupán egyszeri viselésre készülnek. Emellett a termékek kialakításának elősegítenie kell, hogy azok egyszerűen újrafelhasználhatók vagy újrahasznosíthatók legyenek, miután már nem szolgálják a tulajdonosuk igényeit. A divatiparban a tervezési szakaszban figyelembe vehető szempontok közé tartozik a könnyen szétszerelhető szerkezetek alkalmazása, a többfunkciós design, valamint az a megközelítés, amely lehetővé teszi a termékek gyors újrafeldolgozását, hogy az alapanyagok a jövőben más termékek készítésére is felhasználhatók legyenek.

A **divatipar fenntarthatósági trendjei** során egyre nagyobb hangsúlyt kap a termékek hosszú élettartamának biztosítása, ami alapjaiban változtathatja meg a fogyasztói szokásokat. A vásárlók, különösen a fiatalabb generációk körében, egyre inkább fontos tényezővé válik, hogy a termékek ne csak divatosak és elérhetők legyenek, hanem tartósak, könnyen karbantarthatók és javíthatók is. Az olyan vállalatok, amelyek figyelembe veszik a hosszú élettartamú termékek tervezését, nemcsak az iparági trendekhez igazodnak, hanem megerősítik piaci pozíciójukat is, mivel a fenntarthatóság iránti kereslet folyamatosan növekvő tendenciát mutat. A hosszú élettartamú ruhákra való fókuszálás tehát nemcsak a

fenntarthatóság, hanem a márkaimázs és a fogyasztói bizalom építése szempontjából is fontos.

Végül a **használati lehetőségek bővítése**, mint például a ruhák újrahasználatára más szerepekben, szintén hozzájárul a termékek hosszú élettartamának biztosításához. A divatipar szereplői olyan innovatív megoldásokkal is előállhatnak, amelyek lehetővé teszik, hogy a termékek ne csak a tradicionális formában, hanem más kontextusokban is értékesíthetők legyenek, mint például a bérlés vagy az upcycling, ahol az alapanyagokat újraalkotják és új termékekben alkalmazzák. A divat világában ezáltal egy olyan fenntarthatóbb és hosszú távú gondolkodásmód alakulhat ki, amely nemcsak a hulladékcsökkentést, hanem az erőforrások felelős felhasználását is elősegíti.

A **ruhák bérlése és cseréje** egy másik fontos aspektusa a körforgásos divatnak, amely egyre népszerűbbé válik. Az olyan platformok, mint a ruhakölcsönző szolgáltatások vagy a divatcsere-alkalmazások lehetővé teszik a fogyasztók számára, hogy új termékek vásárlása nélkül friss divattal rendelkezzenek, miközben a régi, használt ruháikat is cserélhetik. Ez a megoldás különösen alkalmas a ritkán viselt, alkalmi ruhák esetében, amelyek gyakran a szekrényekben hevernek, miközben ritkán kerülnek elő. A körforgásos gazdaságban tehát a ruhák nemcsak eladhatók vagy újrahasznosíthatók, hanem hosszú távon is funkcionálhatnak, mivel többször is használhatók különböző fogyasztók által.

Jómagam is dolgozok egy nagyobb projekten, ami a cserekereskedelmen alapszik és megkísérli azt újra a köztudatba helyezni.

Technológiai újítások a fenntarthatóság érdekében

Jelenleg a legnagyobb és leginnovatívabb márkák hatalmas beruházásokat és kutatásokat készítenek a lehető leghatékonyabb új technológiák kifejlesztésére, hisz ahogy azt már korábban is írtam, jelentős előnyt jelent a márkák közti versenyben a saját korszakalkotó technológia megalkotása. Mivel ilyen nagy mértékű a verseny, így a megközelített metódusok listája is igen széleskörű, ezeket a márkákkal kialakított kapcsolatomban és kutatásom során az alábbi kategóriákra bontottam:

6.6. ÚJ, FENNTARTHATÓ TEXTILANYAGOK FEJLESZTÉSE

Az egyik legnagyobb előrelépést a fenntartható anyagok kifejlesztése jelenti. Az innovatív textíliák lehetővé teszik, hogy a divatipar kevésbé terhelje a környezetet.

- **Biológiailag lebomló anyagok:** Az organikus pamut, a kender vagy a bambusz már ismert fenntartható alapanyagok, de a kutatók folyamatosan újabb anyagokat fejlesztenek. Például a Piñatex, amely ananászlevél-rostból készül, vagy a Mylo, amely gombából készült bőr alternatíva. Ezek az anyagok nemcsak fenntarthatók, hanem teljes mértékben lebomlanak, így csökkentik a textilhulladékot. (*Pinatex, 2024*)
- **Laboratóriumban előállított anyagok:** Az olyan új technológiák, mint a biofabrication, lehetővé teszik, hogy laboratóriumi körülmények között állítsanak elő bőrhöz hasonló anyagokat (pl. Modern Meadow). Ezek az anyagok nem igényelnek állati eredetű alapanyagokat, csökkentve az állattenyésztés környezeti terheit.
- **Újrahasznosított anyagok:** Az óceánokból kihalászott műanyagok (pl. Econyl, egy újrahasznosított nejlon) vagy a használt ruhákból kinyert szálak új textíliák alapanyagául szolgálhatnak. Az Adidas például sikeresen használja az óceáni műanyagot cipői és ruházati cikkei előállításához.

6.7. DIGITÁLIS GYÁRTÁSI TECHNOLÓGIÁK

A divatgyártás digitalizációja jelentős mértékben hozzájárul a fenntarthatósághoz, mivel csökkenti az alapanyag-felhasználást, a gyártási hulladékot és az energiafogyasztást.

- **3D nyomtatás:** A 3D nyomtatási technológia lehetővé teszi, hogy a ruhadarabokat közvetlenül a tervezésnek megfelelően állítsák elő, minimális anyagvesztéssel. Ez különösen hasznos cipők és kiegészítők gyártásában, ahol a testreszabás és az anyaghatékonyság fontos szempont.
- **Digitális szabás:** Az intelligens szabászati technológiák pontosabban és hatékonyabban használják fel az alapanyagokat, így csökkentve a szabás során keletkező hulladékot. A lézeres és ultrahangos vágási technikák például pontosabb munkát végeznek, mint a hagyományos módszerek.

- **Robotizált gyártás:** Az automatizált gyártási folyamatok csökkentik az energiafogyasztást és a hulladék mennyiségét, miközben növelik a gyártás sebességét és pontosságát. A robotok különösen hasznosak az ismétlődő folyamatokban, például varrásban vagy anyagmozgatásban.

6.8. KÖRNYEZETBARÁT FESTÉSI ÉS KEZELÉSI ELJÁRÁSOK

A hagyományos textilfestés és -kezelés a divatipar egyik legszennyezőbb folyamata, mivel nagy mennyiségű vizet, vegyszert és energiát igényel. Az új technológiák ezen a területen is forradalmasítják a gyártási folyamatokat.

- **Vízmentes festési technológiák:** Az olyan eljárások, mint a DryDye technológia, teljes mértékben kiküszöbölik a víz használatát a textilfestés során. Ezek az eljárások nemcsak a vízfogyasztást csökkentik, hanem a vegyi anyagok környezetbe jutását is megakadályozzák.
- **Plazmakezelés:** Az anyagok felületét plazmakezeléssel készítik elő, amely kevesebb vegyszert és vizet igényel, mint a hagyományos módszerek. Ez az eljárás javítja az anyagok tartósságát és színtartását is.
- **Biotechnológiai festés:** A természetes színezőanyagokat (pl. növényi alapú festékek) használó biotechnológiai eljárások nemcsak környezetbarátabbak, hanem egészségesebb alternatívát kínálnak a szintetikus vegyi anyagokkal szemben.

6.9. OKOS TECHNOLÓGIÁK A FENNTARTHATÓSÁG ÉRDEKÉBEN

Az intelligens technológiák nemcsak a gyártást, hanem a fogyasztói szokásokat is befolyásolják, hozzájárulva a fenntarthatósághoz.

- **Okosruházat:** Az olyan intelligens anyagok, amelyek alkalmazkodnak a hőmérséklethez vagy a páratartalomhoz, lehetővé teszik, hogy kevesebb ruhadarabot használjunk, mivel ezek multifunkcionálisak.
- **Adataalapú tervezés:** Az adatelemzés segítségével a divatcégek pontosabban megjósolhatják a fogyasztói igényeket, így csökkentve a túltermelést. Az AI

(mesterséges intelligencia) segítségével optimalizálható a készletezés és a logisztika, elkerülve a felesleges termelést.

- **Címkék és nyomon követés:** Az RFID és QR-kódos technológiák lehetővé teszik a ruhadarabok életciklusának nyomon követését, így a fogyasztók pontosabb információt kapnak a termékek eredetéről és fenntarthatóságáról.

6.10. INNOVATÍV ÚJRAHASZNOSÍTÁSI TECHNOLÓGIÁK

Az újrahasznosítás forradalmasítása elengedhetetlen a divatipar hulladékkezelési problémáinak megoldásához.

- **Kémiai újrahasznosítás:** Az olyan technológiák, mint a H&M által támogatott Green Machine, képesek a különböző textilanyagok (pl. pamut és poliészter) szétválasztására és újrafelhasználására. Ezek az eljárások lehetővé teszik, hogy a textilhulladékokból ismét kiváló minőségű alapanyagokat állítsanak elő. (*H&M Group, 2023*)
- **Zárt hurkú rendszerek:** Az újrahasznosítás zárt hurkú megoldásai, például a Renewcell technológia, a hulladéktextileket új szálakká alakítják, amelyeket aztán új ruhák gyártásához használnak fel.
- **Mikroplasztik-szűrők:** Az olyan innovációk, mint a mosógépekhez illeszthető szűrők, megakadályozzák, hogy a textíliákból származó mikroplasztikok a vízbe jussanak, csökkentve ezzel a környezeti szennyezést.

7. A FENNTARTHATÓ DIVAT ÉS A KÖRFORGÁSOS GAZDASÁG HATÁSA A MAGYAR GAZDASÁGRA

A fenntartható divat és a körforgásos gazdaság térnyerése az elmúlt években egyre nagyobb jelentőséggel bír világszerte, és Magyarország sem kivétel ezen folyamat alól. Ez a két összefonódó koncepció nemcsak a környezetvédelem szempontjából releváns, hanem jelentős gazdasági és társadalmi hatásokat is hordoz magában. Magyarország, amely egyfelől szorosan kapcsolódik az európai uniós ellátási láncokhoz, másfelől azonban sajátos gazdasági és társadalmi kihívásokkal néz szembe, különösen érdekes helyzetben van a változások kapcsán. Az alábbiakban azt vizsgáljuk meg, hogy a fenntartható divat és a körforgásos gazdaság miként hat a magyar gazdaságra, és milyen lehetőségeket kínál a fejlődés érdekében. *(Bárth-Fehér Szilvia, 2012)*

A fenntartható divat Magyarországon többféle gazdasági hatást is kifejt. Egyrészt új piaci lehetőségeket teremt, különösen a hasznátruha-kereskedelem és az újrahasznosított anyagok előállítása területén. Magyarország hagyományosan erős hasznátruha-piacra támaszkodik, amely külföldről érkező termékekkel látja el a vásárlókat. A körforgásos gazdaság elveinek alkalmazásával azonban lehetőség nyílik arra, hogy a textilhulladék új értéket kapjon. Az újrahasznosított anyagok feldolgozása és az ebből készült termékek gyártása nemcsak a hazai piacot szolgálhatja ki, hanem exportálható termékek előállítására is lehetőséget nyújthat. Ezzel együtt a helyi kis- és középvállalkozások számára is új perspektívákat nyit a fenntarthatóság iránti növekvő kereslet, hiszen innovatív megoldásokkal, például egyedi, etikus alapanyagokból készült kollekciókkal vagy helyi forrásokra alapozott gyártással válhatnak versenyképesé.

A fenntartható divat és a körforgásos gazdaság jelentős munkahelyteremtő hatással is bírhat Magyarországon. Az újrahasznosítással, javítással, textilhulladék-kezeléssel és fenntartható technológiák fejlesztésével foglalkozó vállalatok számos új munkahelyet hozhatnak létre. Ez különösen fontos lehet a vidéki régiók számára, ahol a gazdasági lehetőségek jelenleg korlátozottak. Az etikus divat terjedése ugyanakkor elősegítheti a kreatív iparágak növekedését is, hiszen a tervezők, kézművesek és más kreatív szakemberek új megoldásokkal gazdagíthatják a hazai piacot. A helyi kézműves technikák és anyagok alkalmazása nemcsak a hagyományok megőrzését támogatja, hanem hozzájárulhat egyedi, versenyképes magyar termékek létrehozásához is.

Környezeti szempontból a fenntartható divat és a körforgásos gazdaság egyik legnagyobb előnye a hulladékgazdálkodás javítása és az ökológiai lábnyom csökkentése. Magyarországon évente jelentős mennyiségű textilhulladék kerül hulladéklerakókba, amelyek kezelése komoly környezeti terhet jelent. A körforgásos gazdasági modellek alkalmazásával azonban csökkenthető ez a mennyiség, miközben a textilhulladék új, értékes anyaggá alakítható. Az energiahatékony és karbonsemleges gyártási technológiák elterjedése szintén hozzájárulhat a fenntarthatósági célok eléréséhez. Az ilyen innovációk támogatása hosszú távon nemcsak a környezetvédelem, hanem a gazdasági modernizáció szempontjából is elengedhetetlen.

Ugyanakkor a fenntartható divat és a körforgásos gazdaság magyarországi terjedése nem mentes a kihívásoktól. Az egyik legnagyobb akadály a fogyasztók és a vállalatok körében tapasztalható alacsony tudatosság a fenntarthatóság iránt. A fenntartható termékek vásárlása gyakran magasabb költségekkel jár, ami különösen árérzékeny fogyasztói csoportok esetében nehezíti az átállást. Emellett az infrastruktúra hiánya, különösen a vidéki területeken, akadályozza az újrahasonosítást és a javítási folyamatokat. Ahhoz, hogy ezek az akadályok leküzdhetők legyenek, elengedhetetlen a kormányzati támogatás, az oktatási kampányok és az uniós források hatékony felhasználása.

Összességében a fenntartható divat és a körforgásos gazdaság Magyarország számára olyan lehetőségeket kínál, amelyek nemcsak a gazdasági növekedést segíthetik elő, hanem hozzájárulhatnak a környezeti terhelés csökkentéséhez és a társadalmi jólét növeléséhez is. Az új technológiák, üzleti modellek és tudatos fogyasztói magatartás révén Magyarország is részese lehet annak a globális átalakulásnak, amely a fenntarthatóbb és zöldebb jövő érdekében zajlik. Ehhez azonban elengedhetetlen a kormányzat, az üzleti szereplők és a fogyasztók együttműködése, valamint a fenntarthatóságot előtérbe helyező innovációk támogatása.

A fenntartható divat iránti kereslet növekedése Magyarországon összhangban áll az EU-s irányelvekkel is, amelyek célja az erőforrás-hatékonyság növelése és az éghajlatváltozás elleni küzdelem elősegítése. A magyar kormányzat által indított programok célja továbbá az innováció ösztönzése olyan iparágakban is, amelyek közvetlenül kapcsolódnak a fenntartható fejlődéshez.

A helyi kezdeményezések mellett fontos szerepet játszanak az oktatási intézmények is: egyre több felsőoktatási intézmény kínál olyan képzéseket, amelyek fókuszálnak a fenntartható divatra és annak üzleti modelljeire. Emellett számos civil szervezet is aktívan részt vesz abban, hogy tudatosítsa a fogyasztókban az etikus vásárlás fontosságát.

A jövőbeli fejlődés érdekében elengedhetetlen lenne egy erősebb együttműködés kialakítása az iparági szereplők között – beleértve nemcsak gyártókat, hanem tervezőket és forgalmazókat is –, hogy közös erőfeszítésekkel tudják népszerűsíteni ezt az új megközelítést.

7.1. A FENNTARTHATÓSÁGRA VALÓ ÁTÁLLÁS KIHÍVÁSAI ÉS LEHETŐSÉGEI MAGYARORSZÁGON

A fenntarthatóságra való átállás Magyarország számára nemcsak környezeti és társadalmi, hanem gazdasági értelemben is kulcsfontosságú kérdés. Az éghajlatváltozás, az erőforrások kimerülése és a környezeti károk világszerte sürgető cselekvésre ösztönzik az országokat, köztük Magyarországot is, hogy fenntarthatóbb gazdasági és társadalmi modellekre térjenek át. Az átmenet azonban számos kihívást és lehetőséget is magában hordoz, amelyek megfelelő kezelése meghatározó lesz a jövő szempontjából. (*Málovics György, 2009*)

7.2. KIHÍVÁSOK A FENNTARTHATÓSÁGRA VALÓ ÁTÁLLÁS SORÁN

Az átállás során Magyarország több jelentős akadállyal szembesül, amelyek megoldása nélkülözhetetlen a fenntarthatósági célok eléréséhez.

1. Tudatosság és társadalmi elfogadás hiánya

A fenntarthatóság iránti elköteleződés a lakosság körében még viszonylag alacsony szinten áll. Az emberek jelentős része még mindig az ár alapján hoz fogyasztói döntéseket, és kevésbé hajlandó többet fizetni a fenntartható termékekért. Ezenkívül az információhiány is akadályozza a környezettudatos életmód elterjedését. Például sokan nincsenek tisztában azzal, hogyan csökkenthetik személyes ökológiai lábnyomukat, vagy miért fontos a fenntartható alternatívák választása.

2. Gazdasági korlátok és finanszírozási hiány

A fenntarthatósági átállás jelentős beruházásokat igényel, különösen a zöld technológiák, megújuló energiaforrások és körforgásos gazdasági modellek területén. Magyarország esetében azonban a korlátozott pénzügyi források és a magas fejlesztési költségek jelentős akadályt jelentenek. A vállalkozások számára is komoly kihívás, hogy egyszerre legyenek versenyképesek a piacon, miközben beruházásokat hajtanak végre a fenntarthatóság érdekében.

3. Infrastruktúra hiányosságai

Az újrahasznosítás, hulladékkezelés és megújuló energiatermelés infrastruktúrája Magyarországon még nem eléggé fejlett. Például a szelektív hulladékgyűjtés rendszere nem elég hatékony, és az újrahasznosított anyagokból előállított termékek aránya is alacsony. Az energiaellátás átalakítása szintén jelentős kihívást jelent, mivel a megújuló energiaforrások még mindig alacsony arányban vannak jelen az ország energiafelhasználásában.

4. Jogszabályi és szabályozási akadályok

Bár Magyarország részt vesz az Európai Unió fenntarthatósági célkitűzéseinek megvalósításában, a nemzeti jogszabályok és szabályozások nem mindig támogatják a zöld átmenetet. A vállalkozások gyakran bonyolult és hosszadalmas bürokratikus folyamatokkal találkoznak, amikor zöld beruházásokat szeretnének megvalósítani.

7.3. SZABÁLYOZÁSI KERETEK, POLITIKAI TÁMOGATÁS

A körforgásos gazdaság és a fenntartható divat terjedése szoros összefüggésben áll a szabályozási keretek és politikai támogatás fejlődésével.

Az Európai Unió (EU) és a tagállamok, köztük Magyarország, egyre inkább felismerik a fenntartható fejlődés fontosságát, és ennek érdekében jogi és politikai intézkedéseket hoznak. Az EU 2022 márciusában új stratégiát terjesztett elő a fenntartható és körkörös textíliákra vonatkozóan, amelynek célja, hogy a textíliák tartósabbak, javíthatóbbak, újrafelhasználhatóbbak és újrahasznosíthatóbbak legyenek. A stratégia keretében számos

intézkedés került előterjesztésre, többek között a környezetbarát tervezési követelmények bevezetése, amelyek arra ösztönzik a gyártókat, hogy olyan anyagokat használjanak, amelyek könnyen újrahasznosíthatók. Emellett bevezetésre kerülné egy digitális termékútlevél is, amely lehetővé tenné a fogyasztók számára, hogy információt kapjanak a termékek teljes életciklusáról, beleértve az anyagok forrásait és a gyártási folyamatokat. A gyártóknak felelősséget kell vállalniuk termékeik hulladékának kezeléséért is, megakadályozva az eladatlan vagy visszaküldött textíliák megsemmisítését.

A kiterjesztett gyártói felelősség (EPR) keretében a gyártóknak fedezniük kell a termékeik szelektív gyűjtésének, válogatásának és újrahasznosításának költségeit. Az EU hulladékirányelve értelmében az uniós országoknak 2025-ig külön gyűjteniük kell a textíliákat az újrahasználat és újrahasznosítás céljából. Ez ösztönzi a vállalatokat arra, hogy csökkentsék a hulladékot már a terméktervezés során. Az EU ökológiai címkézési rendszere szintén fontos szerepet játszik, lehetővé téve, hogy a fenntartható módon előállított termékek kiemelkedjenek a piacon. Az ökocímke olyan termékekhez kapcsolódik, amelyek kevesebb károsanyagot tartalmaznak, és kisebb környezeti hatással bírnak, segítve ezzel a fogyasztókat tudatos döntések meghozatalában.

A politikai támogatás nemcsak jogszabályi keretekben nyilvánul meg, hanem az oktatásban is. Az EU Zöld Megállapodása célul tűzte ki, hogy az EU gazdasága 2050-re karbonsemlegessé váljon. Ennek részeként kiemelt figyelmet kapott a körforgásos gazdaság fejlesztése, amely magában foglalja a fenntartható divat iparágának támogatását is. (*Európai Közösségek Bizottsága, 2011*)

A megállapodás célja normává tenni a fenntartható termékeket az EU-ban. Az EU különböző programokat indít annak érdekében is, hogy növelje a fogyasztók tudatosságát a fenntartható divatról és körforgásos gazdaságról. A jövő generációját tudatos vásárlókká nevelve segítik elő az etikus fogyasztást.

Az EU aktívan részt vesz nemzetközi kezdeményezésekben is, amelyek célja a fenntartható divat előmozdítása világszerte. Az ENSZ fenntartható fejlődési céljainak (SDG) elérése érdekében számos partnerséget alakított ki különböző országokkal és civil szervezetekkel. Bár számos szabályozási keret és politikai támogatás létezik, mégis vannak kihívások is. Az egyik legnagyobb akadályt az alacsony szintű tudatosság jelenti a fogyasztók körében a fenntartható termékekkel kapcsolatban. A fenntartható termékek gyakran magasabb költségekkel járnak, ami gátolja az árérzékeny fogyasztók átállását. Ezen kívül különösen vidéki területeken hiányzik az infrastruktúra az újrahasznosításhoz

szükséges folyamatokhoz. Összességében elmondható, hogy a szabályozási keretek és politikai támogatás kulcsszerepet játszanak abban, hogy Magyarországon és az EU-ban elősegítsék a körforgásos gazdaságot és a fenntartható divat elterjedését. A jogszabályi intézkedések mellett fontos szerepet kapnak az oktatási programok és nemzetközi együttműködések is. Ahhoz azonban, hogy ezek az intézkedések valódi hatást gyakoroljanak, szükség van a fogyasztói tudatosság növelésére és az iparági szereplők aktív részvételére is.

7.4. LEHETŐSÉGEK A FENNTARTHATÓSÁG TERÜLETÉN MAGYARORSZÁGON

A kihívások ellenére számos olyan lehetőség áll Magyarország előtt, amelyek megfelelő kihasználásával a fenntartható átállás sikeresen megvalósítható.

1. Zöld technológiák és innováció fejlesztése

A technológiai fejlődés jelentős lehetőségeket kínál Magyarország számára. A megújuló energiaforrások, például a nap- és szélenergia területén elérhető fejlesztések lehetővé teszik az energiaellátás fenntarthatóbbá tételét. Emellett az agrárium digitalizációja és az ipari folyamatok energiahatékonyságának növelése szintén hozzájárulhat az ország ökológiai lábnyomának csökkentéséhez.

2. Körforgásos gazdaság elveinek alkalmazása

A körforgásos gazdasági modellek bevezetése segíthet csökkenteni a hulladék mennyiségét és növelni a gazdaság fenntarthatóságát. Például az újrahasznosított anyagok használata a textiliparban vagy az építőiparban hozzájárulhat a nyersanyagok megőrzéséhez és az importfüggőség csökkentéséhez. Magyarország jelentős előrelépéseket tehet ezen a téren, ha ösztönzi a körforgásos megoldásokat alkalmazó vállalkozásokat.

3. Munkahelyteremtés és gazdasági fejlődés

Ahogy azt már fentebb kifejtettem, fenntartható gazdasági modellek nemcsak környezeti szempontból előnyösek, hanem munkahelyeket is teremtenek. Az újrahasznosítással,

javítással és megújuló energiák előállításával foglalkozó ágazatokban jelentős növekedési potenciál rejlik. Vidéki régiókban például a fenntartható mezőgazdasági technológiák és helyi alapanyagokra épülő termékek előállítása hozzájárulhat a gazdasági fellendüléshez. Edőcsény *(Klára Ilona, Harangozó Gábor, 2019)*

4. Kormányzati és uniós támogatások

Az Európai Unió jelentős forrásokat biztosít a fenntarthatósági célok elérésére, amelyekből Magyarország is részesülhet. Ezek a támogatások lehetővé teszik a zöld beruházások megvalósítását, az energiahatékonyság növelését és a körforgásos gazdasági modellek kiépítését. Emellett a kormányzati ösztönzők, például adókedvezmények vagy támogatási programok, tovább segíthetik a fenntarthatósági célok elérését.

5. Tudatosság növelése és oktatás

A fenntarthatóság iránti társadalmi elköteleződés növelése kulcsfontosságú. Oktatási kampányokkal, környezettudatos szemléletformálással és fenntarthatósági ismeretek oktatásával Magyarország hosszú távon megalapozhatja a zöld átállás sikerét. A fiatal generáció körében például egyre növekvő igény mutatkozik a környezettudatos életmód iránt, amelyre a döntéshozóknak és a vállalkozásoknak is építeniük kell.

8. KÖRNYEZETI ÉS TÁRSADALMI HATÁSOK: ETIKUS STÍLUS ÉS FENNTARTHATÓ JÖVŐ

A körforgásos gazdaság és a fenntartható divat együttes alkalmazása jelentős hatással van mind a környezetre, mind a társadalomra. Az etikus stílus és a fenntartható jövő iránti törekvések kulcsfontosságúak a divatipar átalakításában, amely jelenleg az egyik legszennyezőbb iparág. A változás nemcsak a természeti erőforrások megőrzését, hanem az egyenlőbb és fenntarthatóbb társadalmi rendszerek kialakulását is elősegíti.

8.1. TÁRSADALMI HATÁSOK

A fenntartható divat és a körforgásos gazdaság nemcsak környezeti, hanem jelentős társadalmi előnyökkel is jár. Az egyik legfontosabb hatás a munkahelyteremtés. A helyi gyártási folyamatok, az újrahasznosítás és a termékjavítás területei új lehetőségeket kínálnak, különösen a vidéki térségekben. Magyarországon ezek az iparágak hozzájárulhatnak a regionális gazdasági egyenlőtlenségek csökkentéséhez, és fenntartható alternatívát kínálnak a hagyományos iparágak helyett.

Az etikus munkahelyek kialakítása szintén jelentős társadalmi előnyt hordoz. A fenntartható divat hangsúlyt helyez az átlátható gyártási folyamatokra és a méltányos bérezésre, amelyek különösen fontosak egy olyan iparágban, amelyet gyakran kizsákmányoló munkakörülmények jellemeznek. Az etikus gyártási gyakorlatok előmozdítása Magyarországon hozzájárulhat a munkavállalói jogok erősítéséhez és az igazságosabb társadalom kialakításához.

A tudatos fogyasztói magatartás ösztönzése is alapvető társadalmi hatás. Az etikus és fenntartható divat előtérbe helyezése a fogyasztók szemléletének változását eredményezheti. Az olcsó, egyszer használatos ruházat helyett a tartós, minőségi termékek iránti kereslet növekedése hosszú távon támogatja a fenntartható gazdaságot.

Végül, az oktatás és a szemléletformálás szerepe kiemelkedő. A fenntarthatóság alapelveinek megismertetése, különösen a fiatal generációk körében, lehetővé teszi, hogy egy tudatosabb és felelősségteljesebb társadalom alakuljon ki. Az iskolai oktatási programok és társadalmi kampányok Magyarországon segíthetnek a fenntartható szemlélet széles körű elterjedésében.

8.2. A DIVATIPAR SZOCIÁLIS FELELŐSSÉGVÁLLALÁSA

A divatipar társadalmi felelősségvállalása (CSR, Corporate Social Responsibility) egyre nagyobb hangsúlyt kap a globális és lokális piacon, mivel a fogyasztók, kormányok és nemzetközi szervezetek növekvő figyelmet fordítanak az iparág etikus és fenntartható működésére. A szociális felelősségvállalás a vállalatok olyan önkéntes kötelezettségvállalásait foglalja magában, amelyek nem csupán az üzleti célok elérésére, hanem a társadalmi, környezeti és gazdasági egyensúly fenntartására is irányulnak. A divatipar esetében ez különösen fontos, tekintettel az ágazatban gyakran tapasztalható munkaügyi visszaélésekre, környezetszennyezésre és a fogyasztói társadalomra gyakorolt hatásokra.

8.3. MUNKAÜGYI FELELŐSSÉGVÁLLALÁS

Az egyik legfontosabb szociális felelősségvállalási terület a divatiparban a munkaügyi kérdések kezelése. Az iparágat gyakran kritizálják a kizsákmányoló munkakörülmények, alacsony bérek és a munkajogok megsértése miatt, különösen a fejlődő országokban működő gyártóüzemekben. Az etikus divatmárkák célja, hogy biztosítsák a tisztességes munkakörülményeket, megfelelő bérezést és biztonságos munkakörnyezetet az alkalmazottaik számára.

A „fair trade” tanúsítvánnyal rendelkező termékek, az átlátható beszállítói láncok és az etikus gyártási folyamatok előmozdítása alapvető elemei a divatipar szociális felelősségvállalásának. Magyarországon is egyre több cég igyekszik ilyen értékeket képviselni, különösen a helyi gyártásban és a kézműves termékek előállításában, ami pozitív hatással van a helyi gazdaságra és a közösségekre.

8.4. KÖZÖSSÉGI SZEREPVÁLLALÁS

A divatipar jelentős szerepet játszhat a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentésében és a közösségek támogatásában. A vállalatok a helyi közösségekbe való befektetéssel, jótékonyági programokkal, valamint oktatási és képzési lehetőségek biztosításával erősíthetik a társadalmi kohéziót. Az olyan kezdeményezések, amelyek például a hátrányos

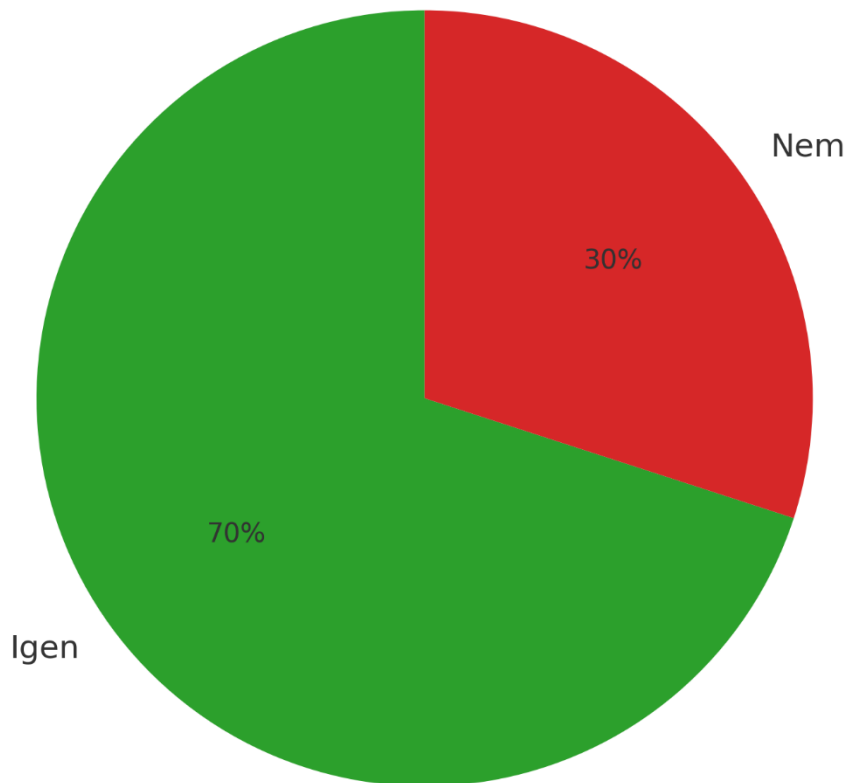
helyzetű csoportok, nők vagy kisebbségek foglalkoztatását célozzák, elősegítik a társadalmi integrációt és az esélyegyenlőséget.

Magyarországon is számos példa van arra, hogy divatipari vállalatok támogatják a helyi kézművesipart, együttműködnek civil szervezetekkel, vagy éppen adományoznak hátrányos helyzetű emberek megsegítésére. Az ilyen jellegű tevékenységek nemcsak a cégek társadalmi felelősségét mutatják, hanem erősítik a márkák hitelességét és pozitív megítélését is.

8.5. FOGYASZTÓI TUDATOSSÁG ELŐMOZDÍTÁSA

A divatipar szociális felelősségvállalása kiterjed a fogyasztók felé is. Az etikus divatmárkák célja, hogy ösztönözzék a tudatos vásárlói magatartást, amely a minőségi, tartós termékek előnyben részesítésére és a fenntarthatósági szempontok figyelembevételére irányul. A cégek felelőssége abban rejlik, hogy a vásárlóikat információval lássák el, például arról, hogy hol és milyen körülmények között készültek a termékeik. A teljes tudatosság sajnos nem mindenkinek lehet elsődleges szempont, hisz az árak is jelentős tényezőt játszanak egyesek életvitelében. Alapvetően elmondható, hogy a fenntarthatóbb termékek drágábbak, így sokaknak nincs lehetősége ilyen termékeket vásárolni. Ennek kiderítése érdekében készítettem egy egyszerű kérdőívet, aminek kérdéseire online tudtak válaszolni a résztvevők, többnyire a saját ismerősi körömből. Kérdőívemben kiderítettem azt is, hajlandó-e a magyar ember valamivel többet fizetni a fenntartható termékekért (egyszerű igen-nem válaszlehetőségekkel) és az eredmény engem is meglepett:

Fizetne-e többet egy fenntartható termékért?

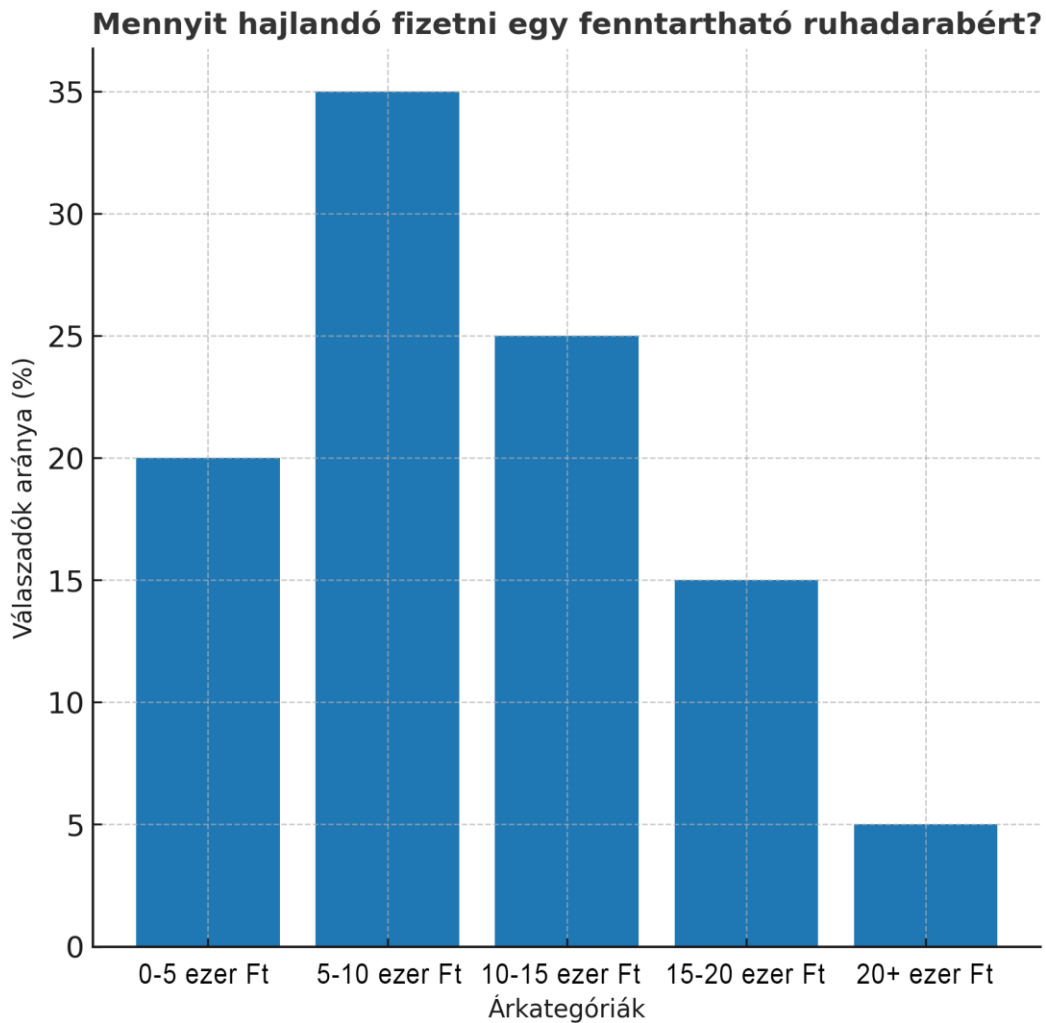
3. ábra: Hajlandóak-e a magyarok többet fizetni fenntartható termékért. n=30

A kimutatás szerint (az ismerősi körömben legalábbis), több, mint 20 névtelen személy válasza alapján a kitöltők háromnegyede hajlandó többet fizetni a jobb minőségért.

A „slow fashion” mozgalom előmozdítása, az újrahasznosított anyagokból készült kollekciónak és a „buy less, choose well” szemlélet hirdetése mind hozzájárulhatnak egy fenntarthatóbb divatipar kialakulásához. Magyarországon is egyre többen keresik az olyan márkákat, amelyek etikus és fenntartható értékeket képviselnek, ami ösztönzi a helyi vállalatokat a felelősségteljesebb működésre.

Ezen elv nem csak fenntarthatósági tudatosságra, hanem a pénzköltési felelősség erősödését is elősegíti, hisz a használatcikkeket nagy átlagban jóval olcsóbban lehet megvásárolni. Az

alábbi kutatásom a vásárlók fizetési hajlamait igyekezte felmérni, ahol azt kérdeztem a kitöltőktől, hogy mennyit hajlandóak fizetni egy ruhadarabért. 5 db általam előre megírt ár intervalumot ajánlottam fel az önkénteseknek: (0-5000 Ft, 5-10 ezer Ft, 10-15 ezer Ft, 15-20 ezer Ft, 20+ ezer Ft). Természetesen vannak személyek, akik 20 ezer Ft-nál többet is adnak 1-1 darabért (jómagam is, mint gyűjtő), de előzetes körbe kérdezésem alapján úgy ítélt meg, hogy nagy átlagban ez az az összeg, ami fölé az átlag ruha felhasználónál nem célszerű méréseket tenni. A kutatás eredményét az alábbi diagramon jelenítem meg:

4. ábra: Mennyit költ a magyar ember ruhára? n=30

A grafikon eredményei világosan bemutatják a vásárlók árpreferenciáit a fenntartható ruhadarabokkal kapcsolatban. Az 5 000–10 000 Ft-os ár kategória bizonyult a legnépszerűbbnek, hiszen a válaszadók 35%-a ebben a sávban találta meg az általa elfogadhatónak tartott árszintet. Ez arra utal, hogy a fogyasztók hajlandók valamivel

magasabb összeget költeni fenntartható termékekre, de az ár-érték arány továbbra is kulcsfontosságú.

Ezzel szemben a legolcsóbb, 0–5 000 Ft-os kategóriát a válaszadók 20%-a választotta, ami arra utalhat, hogy ebben az ársávban a fenntartható termékek minőségi megítélése kérdéses lehet. A prémium, 20 000 Ft feletti kategória viszont mindössze 5%-os érdeklődést vonzott, ami azt jelzi, hogy a legtöbb vásárló számára ez az árszint már elérhetetlen vagy túlzó.

Az adatok egyértelműen rámutatnak arra, hogy az árérzékenység továbbra is jelentős tényező a fenntartható divattermékek piacán. Azok a vállalatok, amelyek képesek 10 000 Ft körüli ársávban kínálni fenntartható ruházati cikkeket, nagyobb eséllyel érhetnek el szélesebb közönséget. Ugyanakkor az is fontos, hogy a vásárlók tisztában legyenek azzal, miért kerülhetnek többre ezek a termékek, és hogy hosszú távon a fenntartható választások gazdaságosabbak lehetnek mind környezetvédelmi, mind minőségi szempontból.

8.6. A TEMU/SHEIN HATÁS:

A napjainkban egyre népszerűbbé váló ázsiai cégóriások jelentősen befolyásolja az átlag fogyasztóban keletkezett ár elképzeléseket ruhavásárlás tekintetében. A szinte végtelen felhozattal rendelkező webáruházak silány minőségű ruhák millióival látják el a vásárlókat napi szinten. A *Business of Apps: Shein Revenue and Usage Statistics (David Curry, 2024)* kutatása szerint pl. a Shein naponta átlagosan több, mint 2000 új dizájnt (hangsúlyozom nem új termék, hanem dizájn, ami méretekre és legyártott darabszámra számolva sokszorosa a fent említett számnak) tölt fel weboldalára és jelenleg a kutatás szerint a weboldalukon mindig van minimum 600.000 db ruha 10 dollár, azaz kb. 3900 Ft alatt, jóval maga mögé szorítva olyan fast fashion neveket, mint a H&M, vagy a Zara. Mindezek eredményeznek egy olyan konzumerista vásárlási szokást, ami túl csábító ahhoz, hogy az átlag vásárlót tudatosságra bízassa és gondolkodás nélkül rendel az otthon kényelméből olyan dolgokat is, amire nincs feltétlen szüksége.

A Temu szintén alapjaiban változtatja meg a vásárlási normákat, hisz ott is olyan árakkal találkozhat a fogyasztó, amik teljesen szembe mennek az itthon megszokottakkal, tönkretéve ezzel rengeteg hazai kisvállalkozót. Az Index 2024 májusában tett felmérése szerint a magyarok több, mint egytizede, azaz több, mint 1 millió magyar aktív felhasználója és vásárlója van a kínai cégnek. Az oldalon feltüntetett árak abszurdak, a kínából történő

szállítási költség is drágább, mint a legtöbb termék szállítással együtt. Sőt, a MobiLoud (*Andrew Buck, 2024*) felmérései szerint a Temu egyelőre csak veszteséget termelt és profitot még nem hozott. Erre az egyetlen logikus magyarázat saját véleményem és mások spekulálása alapján csakis az lehet, hogy a Temu a kínai állam által van pénzelve és habár egyelőre nem termel profitot, a bevétele jelentős és jelentősen növekszik. A bevételükön felül az aktív felhasználók száma is állandóan rohamosan nő, aminek nem csak a környezeti lábnyom a legnagyobb negatív hatása, hanem az is hozadéka, hogy a hazai kisvállalkozók forgalma csökken. Spekulációnk szerint, amikor a cég eléri egy bizonyos szintet és biztosít magának egy bizonyos vásárlói létszámot (ezen a ponton már tönkretéve több kisebb vállalkozást), emelni fogják az árakat és a már megszokásból is ott vásárlók még több pénzt fognak itthonról külföldre juttatni. Ezt a jelenséget nevezzük pénzkirámlásnak, jelen esetben online vagy digitális pénzkirámlásról beszélünk.

Ezért is fontos a tudatos vásárlás, hogy ezeket a folyamatokat átlássuk és megelőzhessük.

9. KÖVETKEZTETÉSEK

A körforgásos gazdaság és a fenntartható divat egyaránt alapvető elemei egy olyan jövőképeknek, amelyben az emberiség harmóniában él a természettel, miközben társadalmi és gazdasági szempontból is fenntartható módon működik. Az etikus stílus és a fenntarthatóságra törekvő divatipar nem csupán a környezeti kihívásokra ad választ, hanem mélyebb strukturális változásokat idézhet elő a gazdaságban és a társadalomban. A hagyományos, erőforrás-intenzív, pazarló rendszerek helyett a fenntarthatóságot előtérbe helyező modellek terjedése új irányokat jelöl ki mind globális, mind helyi szinten.

A divatipar az egyik legjelentősebb szereplője a globális gazdaságnak, ugyanakkor az egyik legnagyobb környezeti terhelést okozó iparág is. A jelenlegi „gyártás-felhasználás-eldobás” rendszer fenntarthatatlan, és komoly problémákat idéz elő, mint például a túlzott széndioxid-kibocsátás, a vízszennyezés és a hatalmas mennyiségű textilhulladék keletkezése. A körforgásos gazdaság elvei, amelyek az anyagok folyamatos körforgásban tartására, az erőforrások hatékony felhasználására és a hulladék minimalizálására épülnek, képesek átalakítani ezt a modellt.

A fenntartható divat ezzel párhuzamosan egy olyan új szemléletet képvisel, amely a minőséget helyezi előtérbe a mennyiséggel szemben. Az „etikus stílus” nemcsak esztétikai, hanem erkölcsi kérdéssé is válik, hiszen egy-egy ruhadarab vásárlása mögött ott van a gyártási folyamatok, a munkakörülmények és a környezetvédelem iránti felelősség. A fenntarthatóság elveinek alkalmazása a divatban arra ösztönzi a fogyasztókat, hogy tudatos döntéseket hozzanak, és ezzel hozzájáruljanak egy élhetőbb jövőhöz.

Magyarország számára különösen fontos, hogy csatlakozzon ezekhez a nemzetközi trendekhez, hiszen a fenntartható gazdaságra való átállás nemcsak környezeti, hanem gazdasági és társadalmi előnyökkel is járhat. A helyi ipar fejlődése, a munkahelyteremtés és a gazdasági versenyképesség erősödése mind olyan pozitív hatások, amelyek a körforgásos gazdaság és a fenntartható divat hazai bevezetésével elérhetők. Az etikus gyakorlatok alkalmazása és a fenntarthatósági szempontok előtérbe helyezése nem csupán az ország nemzetközi megítélését javítja, hanem a helyi közösségeket is erősíti.

Társadalmi szinten a fenntarthatóság és az etikus stílus előmozdítása a fogyasztók szemléletformálásában is kulcsszerepet játszik. Az egyre tudatosabb vásárlók nemcsak a

termékek minőségére és eredetére figyelnek, hanem arra is, hogy vásárlási döntéseik milyen hatással vannak a környezetre és az emberekre. Ez a szemléletváltás nemcsak a vállalatokat ösztönzi fenntarthatóbb működésre, hanem egy olyan társadalom alapjait is megteremti, amelyben az etikus viselkedés és a környezettudatosság az alapvető értékek közé tartozik.

A technológiai innovációk szintén kulcsszerepet játszanak ebben az átalakulásban. Az új anyagok és gyártási eljárások, mint például a bioalapú vagy újrahasznosított textíliák, lehetővé teszik a fenntarthatóbb termékek előállítását. Ezzel párhuzamosan a digitális platformok, mint például az online használatcikk-kereskedelem, megkönnyítik a körforgásos modellek alkalmazását, és szélesebb körben elérhetővé teszik az etikus divatot.

Összességében az etikus stílus és a fenntartható jövő eszméje túlmutat a divatiparon: egy olyan átfogóbb gazdasági és társadalmi átalakulást képvisel, amely a környezetvédelem, az egyenlőség és a gazdasági jólét közös céljain alapul. Magyarország számára ez az út nemcsak kihívásokkal, hanem óriási lehetőségekkel is jár. A fenntarthatósági törekvések nemcsak a jelenlegi problémákra adhatnak választ, hanem megalapozhatják egy élhetőbb, igazságosabb és fenntarthatóbb jövőt is, amelyben az etikus stílus valódi értéket képvisel mind az egyének, mind a társadalom számára.

A gazdasági növekedés és a környezetvédelem összehangolása kulcsfontosságú ahhoz, hogy fenntartható jövőt biztosítsunk, amely nemcsak a gazdaságot erősíti, hanem a környezet védelmét is elősegíti. Az alábbiakban néhány javaslatot ismertetek, amelyek segíthetnek elérni ezt a célt Magyarország és más országok számára is:

9.1. ZÖLD GAZDASÁG ÖSZTÖNZÉSE ÉS A ZÖLD MUNKAHELYEK TEREMTÉSE

A fenntartható gazdasági növekedés egyik legfontosabb kulcsa a „zöld gazdaságra” való átállás. Ez magában foglalja a környezetbarát technológiák, megújuló energiaforrások és az energiahatékonyság terjedését, amelyek csökkenthetik az ipari szektor környezeti hatásait. Ezen kívül a zöld munkahelyek teremtése, például a megújuló energiaipar, az újrahasznosítás, a fenntartható mezőgazdaság és az ökoépítészet területén, segíthet növelni

a foglalkoztatottságot, miközben csökkenti a szén-dioxid-kibocsátást és javítja a környezeti állapotot.

9.2. KÖRFORGÁSOS GAZDASÁG ÖSZTÖNZÉSE

A körforgásos gazdaság alapja, hogy az erőforrásokat a lehető leghosszabb ideig a gazdaságban tartják, miközben minimalizálják a hulladékot. Ez magában foglalja a termékek újrahasznosítását, az anyagok többciklusú felhasználását és az energiatakarékos gyártási folyamatokat. A körforgásos gazdaság alkalmazásával csökkenthetjük az ipari termelés környezeti hatásait, miközben új gazdasági lehetőségeket hozhatunk létre a hulladékok hasznosítása, újrahasznosítása és fenntartható gyártás révén.

9.3. FENNTARTHATÓ MEZŐGAZDASÁG ÉS ÉLELMISZERTERMELÉS

A mezőgazdaság és az élelmiszertermelés jelentős hatással van a környezetre, különösen a klímaváltozás és a biodiverzitás csökkenése szempontjából. A fenntartható mezőgazdasági gyakorlatok, mint az ökológiai gazdálkodás, a talajmegőrző technikák és a vízgazdálkodás javítása, lehetővé teszik, hogy a mezőgazdasági termelés kevésbé terhelje a környezetet, miközben biztosítja az élelmiszerek stabil ellátását. Emellett az élelmiszerhulladék csökkentése és az élelmiszerek helyi előállítása is hozzájárulhat a környezetvédelemhez és a gazdasági növekedéshez.

9.4. FENNTARTHATÓ KÖZLEKEDÉS ÉS VÁROSI MOBILITÁS

A közlekedés jelentős mértékben hozzájárul a szén-dioxid-kibocsátáshoz, és alapvetően befolyásolja a városi környezetet. A fenntartható közlekedési megoldások, mint az elektromos járművek, a tömegközlekedés fejlesztése, a kerékpárutak kiépítése és az alternatív üzemanyagok használata mind hozzájárulhatnak a környezetvédelemhez és a gazdasági növekedéshez. Az ilyen típusú beruházások csökkenthetik a közlekedés környezeti hatásait, miközben új iparágakat és munkahelyeket is teremtenek.

9.5. KÖRNYEZETBARÁT TECHNOLÓGIÁK ÉS INNOVÁCIÓK ÖSZTÖNZÉSE

A környezetbarát technológiák és innovációk fejlesztése alapvetően hozzájárulhatnak a gazdasági növekedéshez, miközben csökkenthetik a környezeti hatásokat. Az energiatakarékos technológiák, a megújuló energiaforrások használata, az elektromos

járművek és a szén-dioxid-mentes gyártási eljárások mind hozzájárulhatnak a fenntartható gazdaság kialakításához. Az ilyen típusú technológiai fejlesztések ösztönzése nemcsak környezeti, hanem gazdasági előnyökkel is jár, mivel új iparágakat és exportlehetőségeket teremt.

9.6. KÖRNYEZETI ADÓK ÉS ÖSZTÖNZŐK

A környezetvédelmi adók, mint például a szén-dioxid-kibocsátásra kivetett adók, segíthetnek abban, hogy a vállalatok és fogyasztók környezettudatos döntéseket hozzanak. Az adók és ösztönzők olyan gazdasági eszközöket biztosíthatnak, amelyek lehetővé teszik a környezetvédelmi szempontok integrálását a gazdasági döntéshozatalba. Az adók mellett a zöld beruházások és környezeti innovációk számára nyújtott támogatások segíthetik a gazdaság átállását a fenntartható működésre.

9.7. OKTATÁS ÉS TUDATOSSÁG NÖVEDELÉSE

A fenntarthatóság iránti tudatosság növelése kulcsfontosságú a gazdasági növekedés és a környezetvédelem összhangjának megteremtésében. Az oktatási rendszerekben, vállalatoknál és a társadalomban széles körben kell terjeszteni a fenntarthatóság fontosságát. A tudatos fogyasztói magatartás és a környezetbarát döntéshozatal ösztönzése hosszú távon segíthet a gazdaság fenntarthatóbbá tételében.

10. ÖSSZEGZÉS

A dolgozat célja az volt, hogy átfogó képet adjon a **körforgásos gazdaság** és a **fenntartható divat** elveinek jelentőségéről, valamint azok hazai és globális hatásairól. A kutatás rávilágított, hogy a divatipar, mint a globális gazdaság egyik legmeghatározóbb, de legnagyobb környezeti terhelést jelentő szektora, sürgető kihívásokkal néz szembe. A fast fashion által generált túltermelés, a textilhulladékok felhalmozódása és a természeti erőforrások kimerülése globális problémákat idéz elő, amelyekre a körforgásos gazdaság modellje nyújt alternatív megoldást.

A kutatás során megvizsgáltam a **fenntartható divat céljait és formáit**, ideértve a használt ruhák újrahasználatát, a termékek élettartamának meghosszabbítását, valamint az innovatív technológiák alkalmazását a gyártásban. Az elemzések rámutattak arra, hogy a **környezeti hatások csökkentése** mellett a társadalmi és gazdasági felelősségvállalás is kulcsfontosságú. A fogyasztók tudatosságának növelése, a vállalatok átlátható működése, valamint az állami szabályozások ösztönzése együttesen járulhat hozzá a fenntartható fejlődéshez.

A **körforgásos gazdaság** a fenntartható jövő egyik legfontosabb eszköze, hiszen célja a hulladék minimalizálása, az erőforrások hatékony felhasználása, valamint a termékek folyamatos körforgásban tartása. A digitális platformok, mint például a Vinted és a közösségi ruhacsere lehetőségek, új lendületet adtak a másodkézből származó ruhák kereskedelmének, ezzel is támogatva a környezettudatos vásárlási szokások kialakítását.

Hazai vonatkozásban a dolgozat rámutatott, hogy Magyarországon is jelentős lehetőségek rejlenek a körforgásos gazdaság alkalmazásában, különösen a helyi vállalkozások, a tudatos fogyasztók és a kormányzati támogatások együttes erejében. A használsruha-piac és a digitális kereskedelem térnyerése hazánkban is új perspektívákat nyit meg a fenntartható divat előmozdítására, miközben gazdasági fejlődést és munkahelyteremtést eredményezhet.

Konklúzió

A fenntartható divat és a körforgásos gazdaság nem csupán válasz a jelenlegi kihívásokra, hanem egy újfajta szemléletmód alapját képezi, amely összhangba hozza a gazdasági növekedést, a társadalmi igazságosságot és a környezetvédelmet. A dolgozat eredményei alátámasztják, hogy a fenntarthatóság nem csupán elméleti célkitűzés, hanem gyakorlati

cselekvéseken keresztül érhető el, amelyek minden érintett szereplő – vállalatok, fogyasztók és a kormányzat – aktív közreműködését igénylik.

A fenntartható fejlődés felé vezető út nem mentes kihívásoktól, ugyanakkor a lehetőségek – különösen a technológiai innovációk, a tudatos fogyasztói magatartás és a helyi kezdeményezések erősítése – biztos alapot nyújtanak ahhoz, hogy a jövő generációi számára is élhető környezetet biztosítsunk. A fenntartható divat nemcsak gazdasági és társadalmi változást hoz, hanem egyfajta etikai felelősséget is képvisel, amely a jelenlegi és a jövőbeli döntéseinkre egyaránt hatással van. A kutatás során megszerzett hasznos tudásnak nem csupán terjesztésére törekszem, hanem annak felhasználására is a saját vállalkozásomon belül, bizonyítva, hogy a gazdasági növekedés és a környezeti tudatosság igenis működhet együtt.

11. IRODALOMJEGYZÉK

Andrew Buck (2024): Temu revenue, Growth, Useage and Downloads Statistics for 2024

Forrás: <https://www.mobiloud.com/blog/temu-statistics> Letöltve: 2024.11.12

Bárth-Fehér Szilvia(2012): Fenntarthatóság a hazai vállalati gyakorlatban.

Forrás: <https://unipub.lib.uni-corvinus.hu/2114/7/vt2012n10p44.pdf> Letöltve: 2024.09.22

Csanák Edit (2018): Fenntartható divat: egy szingularitás korlátozása In: Tudományos, műszaki és művészeti közlemények. pp. 135-143.

David Curry (2024): Shein Revenue and Useage Statistics

Forrás: <https://www.businessofapps.com/data/shein-statistics/> Letöltve: 2024.11.14

Dobos Emese (2021): A java még csak most jön? Dominóként dőlhetnek be a divatcégek.

Forrás: https://hvg.hu/gazdasag/20210219_divat_kereskedelem_koronavirus Letöltve: 2024.09.22.

Dobos Emese, Éltető Andrea (2022): Ellátási láncok a divatiparban – szabályozási kísérletek és gyakorlat. In: Külgazdaság, LXVI. évf., 2022. július–augusztus pp. 74–101.

Forrás: http://real.mtak.hu/147878/1/4_Dobos_Elteto_7352f0383c.pdf Letöltve: 2024.09.22.

Edőcsény Klára Ilona, Harangozó Gábor (2019): Fenntartható üzleti gyakorlatok a divatiparban – A hazai mikro-, kis- és közepes vállalkozások példáján keresztül.

Forrás: <https://unipub.lib.uni-corvinus.hu/6563/> Letöltve: 2024. 10.11.

Európai Közösségek Bizottsága (2011): A bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, a Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának. A vállalati társadalmi felelősségvállalásra vonatkozó megújult uniós stratégia (2011–2014). Forrás:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex%3A52011DC0681> Letöltve: 2024.10.11.

Európai Tanács (2024): Mi szól a körforgásos gazdaság mellett?

Forrás: <https://www.consilium.europa.eu/hu/infographics/circular-economy/>

Letöltve: 2024.09.12.

H&M Group (2023): Sustainability. Forrás: <https://hmgroupp.com/sustainability> Letöltve: 2024.09.22.

Lázár Károly (2011): A textil- és ruhaipar a fenntartható fejlődés szolgálatában

Forrás: http://www.lazarky.hu/08pub/111_2011_02_pdf/68_Fenntarthato.pdf Letöltve: 2024.09.22

Málovics György (2009): A vállalati fenntarthatóság érintettközpontú vizsgálata. Doktori értekezés, Szeged. Forrás:

<https://pea.lib.pte.hu/bitstream/handle/pea/941/Malovics%20Gyorgy%20-%20ertekezes.pdf?sequence=1> Letöltve: 2024.12.08.

Nistor Laura (2020): A rendszer és az egyéni cselekvések: rövid vázlat a fenntartható divatról

Forrás: https://real.mtak.hu/122493/1/nistor-laura_a-rendszer-es-az-egyeni_16825.pdf

Letöltve: 2024.11.20

Patagonia (2024): Why recycled? - Patagonia Films

Forrás: https://eu.patagonia.com/hu/en/why-recycled/?srsltid=AfmBOoqumrUI2C4SlyqKJIKLaZq4vHpcLiDFg3ZFJVBqK4_8bN77cDcr Letöltve: 2024.10.12

Pinatex (2024): Anam Palf by Ananas Anam: the premium textile-grade fibre made from waste pineapple waste.

Forrás: <https://www.ananas-anam.com/anam-palf/> Letöltve: 2024.11.12.

Rashmila Maita (2024): Fast Fashion and Its Environmental Impact

Forrás: <https://earth.org/fast-fashions-detrimental-effect-on-the-environment/> Letöltve:
2024. 11.12

Simsa Tünde (2020): A divatipar átalakulása. Képviselői Információs Szolgálat.

Infojegyzet, 2020/1. Forrás:

https://www.parlament.hu/documents/10181/4464848/Infojegyzet_2020_1_divatipar.pdf/

Letöltve: 2024.12.09.

Zion Market Research (2022): Fats Fashion Market Size, Share, Industry Analysis,
Trends, Growth, Forecasts, 2030

Forrás: <https://www.zionmarketresearch.com/report/fast-fashion-market> Letölve:

2024.09.20-

ÁBRAJEGYZÉK

1- ábra: A körforgásos gazdaság folyamatát röviden bemutató ábra (Az európai Unió Tanácsa, 2024).....	5
2. ábra: A fast fashion ruházat állandóan növekvő tendenciát mutat. (Zionmarketresearch.com, 2022).....	10
3. ábra: Hajlandóak-e a magyarok többet fizetni fenntartható termékért. n=30.....	34
4. ábra: Mennyit költ a magyar ember ruhára? n=30	35

PANNON EGYETEM
GAZDÁLKODÁSI KAR ZALAEGERSZEG

SZERZŐI ÖSSZEFOGLALÁS

A dolgozat címe: A körforgásos gazdaság és a fenntartható divat	
Hallgató neve: Födemes Zoltán	NEPTUN kód: U7O3HH
Képzési szint: alap képzés	
Szak: gazdálkodás és menedzsment	Szakirány: szolgáltatásmenedzsment
Témavezető neve: Dr. Nagyné Halász Zsuzsanna	Beosztása: adjunktus
Tanszék: Logisztika és Menedzsment Informatika Tanszék	

A dolgozat a körforgásos gazdaság és a fenntartható divat témáját öleli fel, rávilágítva a divatipar által keltett globális és lokális kihívásokra, valamint azokra a lehetőségekre, amelyeket a fenntartható működési modellek és az innovatív megoldások kínálnak. A témaválasztás háttérében az a felismerés áll, hogy a divatipar az egyik legnagyobb környezeti terheléssel járó szektor, ugyanakkor a fenntartható divat egyre nagyobb figyelmet kap, mint a környezeti problémákra adható megoldás. Személyes kapcsolódásom a témához a használtruha-vállalkozásom és a divat iránti elhivatottságom által erősödik, amely során nap mint nap szembesülök a fenntarthatóság és a gazdasági élet összehangolásának kihívásaival.

A dolgozat célja a körforgásos gazdaság és a fenntartható divat koncepcióinak bemutatása, valamint ezek alkalmazásának elemzése a globális és magyarországi gyakorlatban. A kutatás átfogó képet nyújt a fenntartható divat hatásairól a magyar gazdaságra, valamint megvizsgálja a helyi szereplők lehetőségeit a fenntarthatóbb modellek iránti átállásban.

Emellett rávilágít arra is, hogy a fogyasztói tudatosság és az oktatás hogyan segítheti elő a fenntartható divat érvényesülését. A dolgozat módszertana szekunder kutatáson alapul, amely során releváns tudományos irodalmak, iparági jelentések és esettanulmányok elemzése történt. A kutatás során emellett figyelembe vettük a használtruha-vásárlási szokásokat, a digitális platformok hatását és a fenntartható divat társadalmi elfogadottságát.

A dolgozat eredményei rámutatnak arra, hogy a körforgásos gazdaság alkalmazása a divatiparban nem csupán környezetvédelmi szempontból előnyös, hanem gazdaságilag is értéket teremt. Az olyan kezdeményezések, mint a textilhulladék újrahasznosítása, a használtruha-kereskedelem fellendítése vagy a fenntartható anyagok fejlesztése, jelentősen hozzájárulhatnak a fenntartható gazdasági növekedéshez. Magyarországon a helyi kis- és középvállalkozások számára kiemelt lehetőséget jelenthet a fenntartható divat iránti kereslet növekedése, amely nemcsak munkahelyteremtést, hanem a vidéki gazdaság erősítését is elősegítheti. A kutatás emellett hangsúlyozza, hogy a fogyasztók tudatosságának növelése, a szabályozási keretek javítása és az innováció támogatása kulcsszerepet játszik a fenntartható divat előmozdításában.

Összességében a dolgozat rávilágít arra, hogy a fenntartható divat és a körforgásos gazdaság integrációja nem csupán a divatipar új irányvonalát jelenti, hanem társadalmi és gazdasági szempontból is fenntarthatóbb jövőt kínál. Az itt bemutatott eredmények és összefüggések alapot nyújthatnak további kutatásokhoz, valamint segíthetik a hazai döntéshozókat és vállalkozásokat a fenntartható fejlődés iránti előrehaladásban.